

Theologiæ Spiritualis Scholasticæ Et Moralis Tomvs ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Joannis Duns Scoti D. Augustino Conformem

In quo tractatur de Providentia Divina, Prædestinatione & Reprobatione.

Item de Fide Divina, ejus veritate, obscuritate & credibilitate

Bosco, Jean a

Antverpiae, 1686

Sectio III. De Prædestinatione secundùm se.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73708](#)

verbis repetit l. 1. retract. c. 9. & l. de gestis Pe-
lagij. 18. ut proberet oblivionem & ignorantiam
subjacere peccato, adducit: Cum David di-
xit delicta juvenitiae meæ &c: & cum in lege sa-
cra pro ignorantia sicut pro peccato offerantur. In
lege autem, secundum Aug. supra, pro negligi-
entia peccatis offerebantur. Nec est verosimile
le Davidem in aetate virili, in qua hunc Psal-
mentum ignorantiæ invincibili juris natura-
lē aut legis Mosaicæ laborasse.

Adeo ipsos Pelagianos tandem admississe ig-
norantiam, pro qua in lege sacrificia offere-
bantur esse vineabilem & ex negligentia: sed
reinendo caput doctrinae sua, dicebant eam si-
ne divina gratia subtilio vinci posse. Unde S.
Aug. eorum sententiam exponit dicens: Dum
tamen omnia potius disputet, quam ut ore dicat:
ad me intellectum &c. Vide supra n. 252. & no-
ta, quoties S. Aug. similia verba Pelagianorum
recitat, toties ab his admitti postular, ut fatean-
tur ignorantiam in peccati penitentia infligi, &
lucis divine gratiae purgari. Ex his omnibus
concludamus, quidquid ex ignorantia perpe-
tratum committitur, tunc tantum culpæ tribui,
cum ipsa ignorantia peccaminosa est: tunc au-

tem ignorantia peccaminosa est, cum præcessit
negligentia, aut aliud aliquid à nobis commis-
sum, à quo uti & voluntarii, ita & culps rationem trahat; sic ut formalis ratio voluntarii
& peccati primari & per se negligentia com-
petat, aut illi alteri. Tum negligentia in igno-
rantiam, ac postrem in illud, quod ex igno-
rantia fit vel omittitur, deritetur.

261.

Et hactenus quidem de gratia sufficienti &
possibilitate mandatorum satis, ut arbitror, pro
ratione nostri instituti, quod non est tractare
de materia auxiliarum gratiarum, seu eorum con-
cordia cum libero arbitrio; id enim ex justissi-
mis causis ab Ecclesia prohibitum novimus; sed
illa tantum in examinare, quæ contra hereticos
inter DD. Catholicos in Scholis, atque erant
libris editis, hucusque citra offensam aut con-
tradictionem disputari consueverunt, inter quæ
merito censetur possilitas observandi manda-
ta Dei: ut etiam prædestinationis, & reprobatio,
de quibus in reliqua parte hujus Operis sermo
nobis erit, ac primò quidem de prædestinatione,
id est, de providentia divina eiteā creatu-
ram rationalem efficaciter destinandam in fi-
nem supernaturalem. Erit ergo

SECTIO TERTIA

DE PRÆDESTINATIONE SECUNDUM SE.

Acurus de prædestinatione, in-
gredior mare magnum, & spatio-
sum manibus, ubi reptilia, quo-
rum non est numerus, difficulta-
tes, inquam, permaximæ, huma-
no intellectui inexplicabiles, idque sine nu-
mero, de quibus jure meritissimo exclamavit
Apostolus Rom. 11. v. 33. O altitudo divitiarum
sapientie & scientie Dei, quam incomprehensibilia
sunt iudicia ejus, & investigabiles via ejus! Quis
enim cognovit sensum Domini, aut quis consiliarius
ejus fuit? Ut proinde satius aliqui videri posset,
in captivitatem redigere omnem intellectum
suum in obsequium Christi, quād velle navi-
gare hoc mare tam periculosum, id est, velle
persecutari ea, quæ Deus voluit esse imper-
ficiutaria, ne undis obrutum, & ad leopulos elici
in abyssum demergamus, hoc est, à recto tra-
mite fidei deviemus. Undū minimo minus ab-
fui, quin calamum abjecerem, cœptoque labo-
re deflesterem, ac vere dicerem, libertius dico,
quā dico, ne audeam docere, quod nescio.
Quia tamen scriptum leio: Sapientia (divina)
aperte os matronum, & lingua infantium fecit di-
fatas. Sap. 10. v. 21. & considerans, quod ait
Apostolus ad Philip. 1. v. 6. Confidens hoc ipsum,
qui ceperit in vobis opus bonum, perficiet usque
in dies Christi Iesu, calamum resumpsi ferè ab-
iectum, nec dimisram eum, confidens hoc ip-
sum, quia qui ceperit in me opus bonum, perfici-
t in laudem gloriae gratia suscepit, non in lau-

dem meritorum meorum, quæ multa sunt, sed
mala.

Quid ergo dōcebo quod nescio? Nequa-
quam: quippe scio hoc esse verum, quod fides
vera, antiqua, Catholica, quā creditur & assertur
prædestinatione Sanctorum, non esse convi-
cerit falsum. Porro hoc, & non aliud, intendo
docere; præfenti quidem Sectione, quid sit
prædestinatione Sanctorum; subsequentibus au-
tem, quoniam prædestinatione habeat effectus, &
quam caufam. Dico igitur Primi:

CONCLVSION I.

Prædestinatione Sanctorum nihil a-
liud est, quād præscientia &
præparatio beneficiorum Dei,
quibus certissimè liberantur
quicumque liberantur.

Unde adhuc disputavimus de Providentia
Dei, partim in communis, partim illa,
quā Deus omnes creature rationales sufficien-
ter dirigit in vitam æternam; nunc incipimus
tractare de ea, quā aliquas rationales creature
efficiuntur in eum suam destinavit, & vocari
solet prædestinationis, idque apertissimè, prout no-
nat Smiling. de Deo uno tr. 3. disp. 6. q. 5. in
principio: nam (inquit) præpositio pte, æter-

2.
Hoc de ea
verè asserti-
tur, quod
fides Cathe-
lica non co-
vincit effi-
cere falsum.

3.

L 3 nita

*Etymologia nominis
Prædestinatio.*

nitatem significat hujus providentiae circa electos, ejusque antecessionem ad tempus, quo ipsa mandatur executioni: *Destinatio autem propositum significat transmitendi, adeoque transmissionem in proposito, seu transmissionem mentalem (ut ita loquar) nec non designationem aliquorum ad vitam aeternam: haec siquidem omnia apud latinos Scriptores destinationis vocabulum significat, nimirum animo proponere, transmittere, designare.*

4.
Optime quadrat in providentia supernaturem, quia aliqua efficaciter diriguntur in vitam aeternam.

D. Tho. Smising.

Et ut prædestination est idem, quod antecedens transmissio, optimè hoc prædestinationis nomen quadrare in dictam providentiam supernaturem, nota D. Tho. I, p. q. 23. a. i. in Corp. dicens: Ad illud, ad quod non potest aliqua virtute sua natura pervenire, portaret quod ab alio transmittatur, sicut sagitta à sagittante mittitur in signum. Non potest autem (subsumit Theod.) suā virtute pervenire ad finem supernaturem, nisi à Deo supra naturae debitum ad hunc finem sublevetur ac provehatur; & ideo providentia Dei circa ipsum, quā hoc ei præstat, recte prædestination quasi transmissio dominatur. Quia etiam non omnes, sed quædam rationales creature, per hanc providentiam transmittuntur, & designatio proprie est unius vel aliquorum è pluribus signatio atque selectio; hinc etiam prædestinationis nomen, prout antecedentem designationem significat, merito illi providentia accommodatur. Demum; quia providentia non potest esse efficax circa electos, nisi ratione absoluti & efficacis propositi Dei, qui omnia operator secundum consilium voluntatis suæ, sit, ut providentia illa recte etiam sibi vendite appellacionem prædestinationis. Hucusque Smisi.

5.
Quid sit prædestinationis.

Recte dicuntur impii prædestinati ad mortem. Concil. Valentini.

Breviter dico: Prædestination in genere nihil aliud est, quam aeterna ordinatio, seu destinatio, constitutio, designatio, definitio, &c. Ita ut ly. P. pon significet antecessionem dignitatis, vel antecessionem ad merita, ut quidam vult; sed solam antecessionem durationis seu aeternitatis ad nostrum tempus, ut communiter docent Theologi.

Et quoniam aliquis potest ordinari, seu destinari & transmitti non tantum ad gloriam, sed etiam ad peccatum; hinc Patres Concilii Valentini sub Lothario Imperatore cap. 3. Fidenter (inquit) fatemur prædestinationem electorum ad vitam, & prædestinationem impiorum ad mortem. Idque juxta auctoritatem Apostolicam, quæ dicit: An non habet potestatem figulam luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? Rom. 9. v. 21. Vbi (inquit d. Concil.) & statim subiungit: Quod si volens Deus ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vas ira aptata sive preparata (Vulgata editio legit: Aptata) in interitum, ut ostenderet divitias gratia sua in vase misericordia, qua preparavit in gloriam. Ex quibus verbis concludit Concilium: Fidenter fatemur, &c. ut sup.

6.

Utriusque hujus prædestinationis etiam D. Aug. meminit lib. 15. de Civit. c. 1. ibi: Quas

*etiam mysticè appellamus civitates duas, hoc est, das societas hominum, quarum est una, que prædestinata est in aeternum regnare cum Deo: altera autem num supplicium subire cum diabolo. Item Euchit. c. 100. ibi: Benè utens & malū tamquam famam bonus ad eorum damnationem, quos justè prædestinavit ad pœnam, & ad eorum salutem, quos benignè prædestinavit ad gratiam. Similia habet alii locis, quæ nimis prolixum esset hic omnia scribere. Neque contrariatur S. Prolper quando ad Object. 14. Gall. ait: *Prædestination Dei semper in bono est. Nam continuò adiungit: ad retributionem justitiae, aut ad donationem penitentis gratia. Ac si dicat (inquit Smisi. sup. n. 201.) prædestinationis finem semper bonum esse, recte ostensionem justitiae aut misericordie divinæ, licet terminus, ad quem quis præstabilitur, non semper sit bonum, sed aliquando malum pœna.**

Dicitur: Malum pœna; quippe malum est pœna, quod simpliciter malum appellatur, non quam esse potest terminus prædefinitionis, recte Concil. Araus. sup. dicente: Aliquis ad malum divinum potestate prædestinatus est, non solum non creditus; sed etiam, si sunt, qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione illi anathema dicimus. Hinc Concil. Tridentinum Sess. Can. 17. Si quis justificationis griam non nisi prædestinatus ad vitam contingere dixerit: reliqui vero omnes, qui vocantur, vocari quidem, sed gratiam non accipere, utpote divina potestate prædestinatos ad malum (scilicet culpa) anathema sit. Nam, ut alibi diximus, & adhuc intra dictum, Deus nequit esse auctor peccati, seu mali culpæ, adeoque nec præstabilitur.

Cæterum, ut bene advertit Theod. sup. c. prædestinationis ad interitum suppliciumque interitum sancti Scriptores meminerint; non tamquam tamen simpliciter, sed cum addito, ad interitum, prædestinationem vocant. Quam etiam Damasc. quondam appelleret lib. comm. Manichæos prædestinationem antecedentem. Alii communiter solam consequentem voluntatem ad prædestinationem pertinere averti. Arque ita nunc loquimur cum scholasticis Doctoribus de ea prædestinatione, quæ sit providentia consequens & efficax circa salutem quarundam rationalium creaturerum. Ita Smisi. Et nos enim illo, infra acturi de prædestinatione, quæ sit providentia consequens & efficax circa damnationem quarundam rationalium creaturerum, quæ solet uno vocabulo appellari à scholasticis Doctoribus reprobatio.

Supposita igitur haec explicatione nominis prædestinationis, nec non conceclo, quod res de tali nomine significata detur (de quo nemo Catholice dubitat, cum sit fidei ex diversis Scripturis, que paulatim in sequentibus adducemus) supereft hic tractandum, quid sit illa res. Conclusio eam describit, quod sit: P. 20 scientia & preparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur, quicumque liberantur. Hæc scriptio defumpta est ex D. Aug. lib. de Dono 5. cap. 14. ubi sic interrogat: An quicquam dicitur

dicere audebit, Deum non praescire, quibus esset datum, ut crederem? Aut quos daturus esset filio suo, si ex eis non perderet quemquam? Quo utique si præsivit, profecto beneficia sua, quibus nos dignatur liberare, præcivit. Hoc prædestinationis Sanctorum nibil aliud est, quam præscientia & preparatio beneficiorum Dei, quibus certissime liberantur quicunque libentur. Ubi Augustinus enumerat ea, quæ & formaliter constituant prædestinationem, & eam consequuntur.

Rogas: quod sit formale constitutivum? Respondet præparatio beneficiorum, in qua tantum radice fundatur illa præscientia, ut idem sit. Præscientia & preparatio, atque præscientia in preparatione tuta. Neque enim Augustinus intelligit (ut Aliqui putant) scientiam simplicis intelligentiæ, quæ præcedit prædestinationem, aut scientiam conditionatam seu medium: nam (inquit Smis. sup. n. 261.) præscientia dicit scientiam, ab æterno antecedentem præscientium temporalem eventum; scientia autem simplicis intelligentiæ, & conditionata abstrahunt ab hac antecognitione, quia multa dicuntur simplici intelligentiæ, vel conditionate leita, quæ nunquam sequentur in tempore. Unde huc optimè accommodari potest illud S. Prosp. in Epist. ad S. Aug. ante lib. Aug. de Prædest. SS. Novo absurdius genere, & non agenda prædicta consingunt (Semipelagiani) & prædicta non acta. Ita Theod.

3. Ut ut sit de illa accommodatione, ipse S. Aug. d. cap. explicat se loqui de scientia, quæ terminatur ad beneficium Dei, ut actu & absolutoe consideranda electis, quæ est scientia visionis, ibi: *Aniquam &c. Vide sup. Et cap. 10. lib. de Prædest. SS. sit: Prædestination . . . sine præscientia non possit esse, posset autem esse sine prædestinatione præscientia. Prædestinatione quippe Deus ea præsivit, quæ fuerat ipse facturus. Vnde dictum est (Ila. 41. iuxta 70.) Fecit quæ futura sunt. Præscire enim potens est, etiam quia ipse non facit, sicut quantum peccata. Ergo secundum Aug. præscientia, quæ ponitur in descriptione prædestinationis, scientia est visionis, & non simplicis intelligentiæ.*

Nec obstat (inquit Theod. sup. n. 262.) quod d. cap. 14. lib. de Dono persever. præciceriam anteponat decreto voluntatis, non enim id facit, quia loquatur de scientia antecedente decreto, sed ut explicet contra Pelagium, & ejus reliquias, quæ præscientia Deus præsicerat nostra bona opera, & dicit Deum ea præscire, quia ipse in nobis facturus est illa, & quia nobis illa præparavit, & voluit, ut illa habeamus; non autem præscire, quia illa simus habitanti ex nobis, ut heretici illi afferebant. Hic enim & non aliud erat locus Aug. ut patet ex toto contextu cap. quod hic incipit Item quod dixi. Salutem religionis hujus nulli unquam defuisse, qui dignus fuit, & dignum non fuisse, cui defuit, si discutatur & queratur, unde quisque sit dignus, non defuit, qui dianum voluntate humana: nos autem dicimus gratiam vel prædestinatione divinâ. Intergratiam porrò, & prædestinationem hoc tantum interest, quod prædestinationis est gratia preparatio; gratia vero jam ipsa do-

natio. Quod itaque ait Apostolus (Ephes. 2. v. 9. & 10.) Non ex operibus, ne forte quis extollatur; ipsius enim sumus figuratum, creati in Christo Iesu in operibus bonis: gratia est. Quod autem sequitur. Quæ præparavit Deus, ut in illis ambulemus, prædestinationis est, quæ sine præscientia &c. ut supra.

Et post pauca: *Quocirca à prædestinatione Dei, quæ in bono est, gratia est, ut dixi, præparatio; gratia vero est ipsius prædestinationis effectus. Quando ergo promisit Deus Abraham in semine eius fidem Gentium, ratio, gratia dicens (Gen. 17. v. 5.) Patrem multarum Gentium posui te: Vnde dicit apostolus (Rom. 4. v. 16.) Ideo ex fide, ut secundum gratiam firma sit promissio omni semini, non de nostra voluntatis potestate; sed de sua prædestinatione promisit. Promisit enim, quod ipse facturus fuerat, non quod homines (scilicet propriis viribus) quia efficiunt homines bona, quæ perirent ad contendum Deum, ipse facit (sua gracia efficaciter) ut illi faciant, quæ præcepit; non illi faciunt, ut ipse faciat, quod promisit: alioquin ut Dei promissa compleantur, non in Dei, sed in hominum potestate est: & quod à Domino promissum est, ab ipsis redditur Abraham. Non autem sic creditur Abraham: Sed creditur, dans gloriam Deo: quoniam quæ promisit, potens est & facere; non ait prædicere, non ait præscribere nam & aliena facta potest prædicere atque præscribere, sed ait: Potens est & facere, ac per hoc facta non aliena, sed sua.*

Jam nemo non videt, nisi oculos habeat elatios, haud fuisse questionem Augustino cum Non fuit Pelagio, & ejus reliquis, an prædestinatione faret scientia simplicis intelligentiæ, vel conditio onata, quam Recentiores quidam medium appellant. De qua ergo? Existimo de scientia visionis, quæ Deus novit ea, quæ infallibiliter eventura sunt vel ex viribus naturæ, vel per speciale gratiam Dei. Hanc porro gratiam D. Aug. cum Ecclesia Catholica affirmabat necessariam ad omne opus bonum & salutare, etiam ad fidem seu initium fidei contra Pelagium & ejus reliquias; & præparationem hujus gratiae, quæ non est aliud, quam decretum efficax dandi eam, vocat prædestinationem Dei in bono, quæ certissime liberantur, quicunque liberantur, inquit Aug. d. cap. 14. de Dono persever. ut supra audivimus.

Sed hinc oritur quæstio: utrum descrip An dicta prædestinationis ab Augustino tradita, quæ est descrip- nationis præde- destinationis sit ad aquata. ratione. Et ita (inquit Smis. sup. n. 264.) haud dubiè liberationis vocabulum ostendit ut surpavit S. Aug. cum ait, per prædestinationem electos liberari: sive enim, cum disputat de hominum prædestinatione, agit de segregazione electorum ex massa perditionis, & gratuum beneficiis hujus segregationis contra Pelagianos, & Semipelagianos astruit, omnemque humanum meritum à causa hujus electionis excludit.

Quod

Qod subinde exemplo prædestinationis Christi confirmat; non quod hæc etiam sit talis liberatio (nec enim exemplorum per omnia similitudo requiritur) sed quod sit gratuita elec^{tio}. Prædestinationis etiam Angelorum & hominum eandem rationem esse agnoscit quod ad hoc gratuita electionis beneficium, & quod utrique per gratiam salvi sunt.

14.
S. Aug. bri-
ðæ illud ac-
cepit.

Smisung.

Potest lar-
gius sumi.

15.
In Script.
dicitur quis
liberari à
malo imme-
niti.

Ly. Libe-
rari, debet
sumi latius,
ut descrip-
tio ad aqua-
ta.

Quoniam dicitur
accepientia
ly Gratia,
in his ver-
bis. Præ-
destination
est gratia
præpara-
tio.

16.
Smisung do-
cet esse lar-
gè accepien-
dum.

ritò appellatur ad Rom. 6. v. 23. *Gratia autem de vita eterna in Christo Iesu Dominino nostro. Si ergo speketur, ut est merces meritorum, quia & ipsa merita fundantur in gratia sive consideretur, ut secundum ordinem intentionis omnino gratia, & ante prævisionem meritorum electi derata est, juxta veriorem sententiam. Neque hinc sequitur, etiam ipsam prædestinationem esse gratiam; nam, quatenus importat liberum terminationem divinæ voluntatis ad salutem electis conferendam, gratuitum quoddam beneficium est.*

Hæc, inquam, Sequela non valet; quia gratia in d. verbis Augustini non accepitur pro omni beneficio gratuito; sed pro illo dum non taxat, quod transit in electos, et que aed quodam effectus Dei ad extra. Unde, ut sup. audi. viimus, Aug. d. cap. 10. appellat gratiam, distinctionem, id est, temporalē doni collationem. Et ibidem ait, gratiam esse effectum prædestinationis. Vide c̄jus verba sup. Ergo Aug. per gratiam non intellexit ibi prædestinationem, ne enim sensus esset, prædestinatione est prædestinationis præparatio, quod videri potest absurdum.

Quamquam alioquin D. Tho. i. 2. q. 110. a. in corp. non timeat, prædestinationem vocare gratiam, dicens: *Quandoque gratia Dei dicitur ipsa aeterna Dei dilectio; secundum quod dicitur etiam gratia prædestinationis, in quantum Deus gratia non ex meritis aliquos prædestinavit, sive elegit. Dicitur enim ad Ephes. 1. v. 5. Prædestinavit nos in adoptionem filiorum &c. in laudem glorie gratiae sua. Sed hæc est quæstio de nomine, de qua postea erat, dummodo constet de te; scilicet per gratiam, quam respicit actus prædestinationis, non posse intelligi ipsam prædestinationem; scilicet gloriam seu vitam aeternam, ut latius patet Secundum sequenti, ubi de effectibus prædestinationis. Nunc aliquid de eius certitudine dicamus, quam his verbis expressis D. Aug. in sua descriptione: Quibus certissime liberari, quicunque liberantur. Et quidem hæc certius à nullo Doctore Catholico negatur, statim ex Scriptura, & S. Aug. probabitur; et hoc difficile sit, eam conciliare cum libertate creari, ut patet ex Conclus. sequenti, quæ talis est.*

CONCLUSIO II.

Certitudo prædestinationis non præjudicat libertati creare.

Catholici omnes, ut jamjam dixi, affirmant prædestinationem esse certam; Jimò & hæc retinet, qui eam fatentur. Et ex hac certitudine auctoritate (inquit Felix de Prædest. cap. 2. diff. 4. n. 1.) in varios errores hæretici declinaverunt: nam, quidam antiqui, dicti Prædestinati dixerunt, quod non oportere, ut quis sit de sua salute solitus; nam quidquid agat, illud tandem comprehendit, quod Deus certa prædestinatione, vel reprobatione decrevit: quem errorem assertivè non docebant, sed inferabant ut absurdum.

sardam ex doctrina Augustini, ut pater ex e-
pist. Prop. ad Aug. Sic ille.

Do verba Epistola: *Hoc propositum vocatio-*
nis per illa tū, quo vel ante mundi initium, vel in ipsa condi-
tione generū humani, oligendorum, & rejiciendo-
rum, tam dicitur factū dicere, ut secundum quod pla-
uit creatori, illi vasa honoris, alli vasa contumelias
sunt creati, & lapsi curvani resurgendi admire (di-
cunt) & sanctis occasionem temporis adferre, eo
quod utrāque parte superflus labor sit, si neque reje-
ctū alli industria possit intrare, neque electus alli
negligentia possit excidere. Quoquo enim modo se
ignit, non posse aliud erga eos, quām Deus defini-
rit, accidere, & sub incerta spe cursum non posse
īstā constantem: cū, si aliud habeat prædestinatus
sit, cassā sit adnivitatis intentio. Removeri ita-
quām īadūtriam, tollīg virtutes, si Dei con-
futio humanas præveniat voluntates, & sub hoc
prædestinationis nomine fatalem quandam induci-
susstat &c. Ubi, ut vides, non absolutè do-
cta dictio errorem sed eum inferunt ex pro-
pōto vocacionis, quod Aug. admittet. En
primus abusus auctoritatis Augustinianus à Præ-
destinationis. Prædestinatorum hæresi, ait S.
Prop. in Chronico, que ab Augustini libris
mālē intellectis accepisse dicitur initium, his tem-
pribus serpere exorsa. Et Baronius ad an. Chri-
sti 490, ait: post S. Aug. obitum prodigiis
quoddam, qui ex eius scriptis mālē perceptis
complures invexerunt errores, quos S. Aug.
nomine & auctoritate defendere conabantur:
sed eos, pro defensione S. Aug. agens S. Pro-
sper validē confutavit: dicebantur isti (ut Si-
genii Chronicus an. 415, annotavit) hæresis
prædestinationis sectatores.

Noster Bruno Neusler Prodromi velitaris
Parte secunda, n. 10. de Hæresi Prædestina-
tionis ait: hac in Africa eccepsit à quibusdam E-
piscopis, ut Baronius & Patres Synodi Valen-
tini disertè testantur; unde in Gallias traje-
cit, eamque ibi quidam Presbyteri professi-
lant, qui se inde pariter Augustini discipulos
esse jačabant. Multa iis opposita ab aliis
Presbyteris. Moraines quoque disp. 11. sect. 1.

n. 2. de prædestinatione Hæresi ait: quem er-
rorē in Africā eccepsit, testatur Hinemarus
in Epistola ad Nicolau[m] Papam, & lib. de præ-
destin. contra Goteſchalecum; idemque Prosper
non obscurē significat in Epist. ad Aug. præ-
fix lib. de prædest. Sanct. ubi dicit, nonnullos
in Africā jam antea turbatos fuisse iis, quæ
ille scriperat de prædestinatione, sicut jam
multi coperant iisdem moveri in Gallia. Afri-
canos autem illos fuisse Monachos Adrumetino[n]s
indicat S. Aug. lib. 2. retract. cap. 66. ubi
ait: Proper eos, qui, cum defenditur Dei gratia pu-
nentes negari liberum arbitrium; sic ipsi defendunt
liberum arbitrium, ut negent Dei gratiam, afferentes
cum secundum merita nostra dari: scripti librum, cui
titulus est, DE GRATIA ET LIBERO ARBITRIO.

Ad eos autem scripsi Monachos Adrumetinos, in quo-
rum monasterio de hac re coperat esse contentio, ita
ut me consulere eorum aliqui cogarentur. En duo
errores extremi, mālē collecti ex epist. 105.
Tomus II.

Aug. ad Sextum. Unus, due Floro, ita prædi-
cans Dei gratiam, ut tollatur liberum arbitrium,
alter ita afferens liberum arbitrium, ut neget
Dei gratiam.

S. Augustinus contra hos, errores scriptit duas
epistolās (nempe 46. & 47. inter epistolās Aug.) Virumque
ad Valentiniū & Monachos: item libros duos,
UNUM DE GRATIA ET LIBERO ARBITRIO, alterum
DE CORREPTIONE ET GRATIA, monens
utrumque errorē esse vitandum, & ne declin-
ent ad dexteram vel ad sinistram. Hoc est, ait
epist. 47. non sic defendatis liberum arbitrium, ut
ei bona opera sine Dei gratia tribuatis, ut faciebant
Pelagiani: Nec sic defendatis gratiam, ut quasi de
illa securi mālo opera diligatis, ut faciebant Præ-
destinationiani, qui māla opera prædestinatis non
posse nocere dicebant. Pro S. Aug. stans Coele-
stinus Papa damnavi Prædestinatorum Hære-
sianos, teste Hincmarus in epist. ad Nicolaum Pa-
pam, quam referrit Baronius ad annum 848, ubi
ait: Prædestinationis hæresis primū fuit in Af-
rica impugnata, & postea in Francia, eodem
tempore, quo hæresis Nestorianā sub Celesti-
no Papa, tam hujus auctoritate, quām eurā &
vigilantia S. Prosperi convicta fuit. Et ad an.
855: occasio hujus congregandi Episcoporum
Conventūs (nimirū Valentini) præcipua illa
fuit, quod Seoti quidam vagi homines, quorum
Princeps Goteſchaleus, de prædestinatione &
præscientia Dei, de gratia & libero arbitrio pra-
vas opiniones in vulgus spargere laborabant, ex
quibus doctrina catholica corrumperetur. His
occurrentes Episcopi, in novitatem ultores ex-
surgentēs, nihil præterea in Ecclesiam inducen-
dum censuerunt, quām quod sanctissimi Patres
Doctores Ecclesiæ fideles omni sinceritate do-
cuissent in Africā olim in Concilio Carthagin-
ensi, in Galliis in Concilio Arausicanō. Ac-
cipe hujus canonem 25. Aliquis verò ad malum num-
divina potestate prædestinatos esse, non solum non
credimus; sed etiam, si sunt, qui tantum malum cre-
derent, cum omni detestatione illis anathema
dicimus.

Quoad progressum hujus hæresis ait Baro[n] 22.
nus ad annum 490 his autem detentus errori-
bus fuit Lucidus quidam magni nominis pre-
byter; sed illico ait Bruno supra, à Synodo A-
relatenſi & Lugdunensi damnatus est. Et qui-
dem in Synodo Arelatenſi 30. Episcoporum an-
no 490, ut vult Baronius, epistola fauſti ad Lu-
cidum approbata fuisse dicitur, & ab Episcopis
subscripta. Hae epistola referuntur & anathe-
matizantur Prædestinationis errorēs, eādem
quæ convictus Lucidus, & ad Fidem Catholi-
cam reductus, errorum abjurationem & fidei
professionem obtulit eidem Synodo Arelaten-
fi. Vide Baronium, & Moraines supra n. 50.
&c. Eandem quoque prædestinationam hære-
sim Fulgentius in Monimo Afro prostravit.

Revixit deinde in Clemente Scoto sub S. Bo-
nifacio Apostolica Sedit Legato anno 745, qui
Bonifacius congregavit Concilium Episco-
rum in Germania, teste Baronio in annum 745, qui
Clemens
Scotus à S.
Bonifacius
& Synodo
Germania.
hunc, ubi ea, quæ succreverant in agro, liet
Baronius

sæpe culto, spinæ, quæ jam magna ex parte duobus aliis Concilii excisa fuere, immissa rursum Apostolice fæcæ idem Pontifex Bonifacius una cum collegis Episcopis auxilio Christianissimorum Principum Carolomanni & Pipini succedit. Actum est in eo præcipue de duobus illis hereticis Aldeberto atque Clemente, viiijunque est de iijdem referendum ad Rom. Pontificem, ita Baronius. Et statim; Totius autem erroris, qui tum in Germania gravabatur, præcipui auctores duo fuerunt Hæretici Clemens & Aldebertus.

23.
Deinde à
Zacharia
Papa &
Concio
Romano,
Baronius.

Postea addit Baronius: Ut damnati Aldebertus & Clemens ab Apostolica quoque sede sententiam damnationis accepissent, idem S. Bonifacius legavit Romanum ad Zacharium Pontificem Deneardum Presbyterum, cui & litteras dedit una cum actis ad eandem causam spectantibus. Quibus Zacharias acceptis, Concilium collegit Episcoporum, in quo eodem hæreticos condemnavit. Inter errores autem Clementis refutat Ecclesiæ, abnegans scilicet & refutans Canones sacros, tractatus & expositiones Sanctorum Patrum Hieronymi, Augustini & Gregorii. Multa quoque alia horribilia & contraria fidei Catholicæ de prædestinatione Dei affirmat. Sententia in Clementem hæc fuit: Similiter & Clemens, qui per suam sufficiam Sanctorum Patrum statuta, omniaque synodalia acta restituit &c. ab omni Sacerdotali officio nudatus sit, & anathematis vinculo obligatus, pariterque Dei iudicio condemnatus, & omnis, qui ejus sacrilegios consenserit predictionibus. Subscriptis Zacharias Papa, & alii de Concilio. Deinde Zacharias direxit ad Bonifacium sententiam, ut lecta in Provincia Francorum, omnis Schismatis audiens taliter à Sancta & Apostolica Ecclesia judicatum, à sensu sui pravitate resipiseat.

24.
Gotechaleus
Prædestina-
tianus dñ-
natur à Sy-
nodo Mo-
guntina.
Baronius.

Revixit etiam apud Brunonem in Albanensis, de quibus Gualter. in Tab. Chron. ex Præteolo & Castro. Et amplius in Gotechaleo & sociis: unde Baronius ad annum 848: Gotechaleus quoque quidam Presbyter, de prædestinatione Dei prava sentiens (in Synodo Moguntina) rationabiliter, ut plurimis visum est, convictus, & ad proprium Episcopum Hincmarum Rhemos transmissus est: cum epistola, ait Moraines, Synodia, damnationis causam continente. Præcipui autem errores ejus erant: Deum ab æterno prædestinasse, quos voluit ad regnum, & quos voluit prædestinasse ad interitum: atque illos quidem perire non posse, istos autem non posse salvari. Item Deum non velle omnes homines salvos fieri, sed eos ducentaxat, qui salvantur re ipsa. Neque veniente Christum, ut omnes salvos faceret, aut passum esse pro omnibus, sed pro iis tantum, qui passionis ejus mysterio salvantur &c. Propter hos errores damnatus iterum fuit ab Hincmaro & aliis Episcopis in Synodo Carisiacensi, & retritus in monasterium, ubi tam diu Virgis cæsus est, donec librum suum in ignem

Iterum dñ-
natur in
Synodo Ca-
risiacensi.

propè accensum conjecteret. Verum quidem est, Ecclesia Lugdunensis lib. de tenenda Scriptura veritate, & lib. de tribus epistolis, sy- nodusque Valentina benignius interpretantur propositiones Gotechalcii, de voluntate Dei consequente & effeaci ac absoluta: Syodus vero Moguntina cum Rabano, & Carisiacum Hincmaro de voluntate antecedente & efficaci ad mortem æternam, adeoque ad peccatum æternæ mortis causam: sed hunc huius veterum Prædestinationariorum sensum testatur Hincmarus lib. de Prædest. cap. 15. ubi ait: Veteres prædestinationi reprobatorum prædestinationem ad interitum confitentur, quos sicut dicunt a Deo prædestinatos ad interitum, ita etiam adjicantur. Hoc moderni prædestinationarii colore mutant, sed odoris & sapientia intelligentia redolent. Dicit enim: prædestinavit Deus reprobos ad interitum, non ad peccatum, cum non nisi per peccatum perire valeat ad interitum. Hunc quoque sententiam damnat Ecclesia Lugdunensis lib. de tribus epistolis: nec eum esse S. Augustini, docet S. Prosp. ad cap. Gall. & ad Object. Vincent. excerpta que Genuensem. Errores Gotechalcii propugnarunt alii, sub Ruperto Abbe, & observarunt Cellot. de hist. Gotechalcii in app. sec. 1. qui & lib. 5. c. 19. Prædestinationem dicit Thomam Bradibardinum Anglum: & hic finit Thomas Theologos contra sententes Pelagianos esse dicebat. Wiclef & Hus cū sententiâ subre Prædestinationarii, Hæretici. De illo aut Waldebr. lib. 1. cap. 1. art. 22. Defrixerunt bi prædicti liberum arbitrium; quidam publicè, sicut Manichei & Iovinianisti; quidam occultè, sicut Prædestinationarii & Wicleffista. Et Gabriel Præteolo verbo prædestinati. De hac Hæreti & ejus immigratione bi extremitis temporibus vide plura in Hollis & Martino Luthero; Unde ejusdem quoque furoris Lutherus est & Calvinus, eorumque Discipuli. Hæc igitur Prædestinationaria Hæreti à quinto seculo hue usque propagata sunt. An similiter hue usque propagata sit Hæreti Pelagiana aut Semi-pelagiana, cui ex altera parte se opposuit S. Aug. Prosp. & alii, non ultius constat. Hackenus de abuso primo auditatis Augustinianæ.

Redeo ad Felicem: ex eodem (inguit ille) Augustino alii hæretici inferebant, inservienti de peccatore corripere. Sed solum orandum esse Deum, ut illi gratiam conversionis conferat, teste eod. S. Doctore lib. de Corrip. & grat. (quem contra ipsos compoluit) cap. 3. in principio: Ergo, inquit, præcipiant tantummodo nobis, quid facere debeamus, qui nobis profut, & ut faciamus oriente pro nobis; non autem nos corripant, & arguant, si non facerimus. Ipse autem respondet: Imò omnia fiant, quoniam Dicitur: omnes Ecclesiarum Apostoli omnia faciebant, & præcipiebant quæ fierent, & corripiebant, si non fecerent, & orabant, ut fierent: Præcipit apostolus (1. Cor. 16. v. 13.) dicens: Omnia velut in charitate fiant. Corripit (1. Cor. 6. v. 7. 8. & 9.) dicens: Jam quidem omnino delictum est

in vobis; quia iudicia habetis vobiscum &c. Andiamus & orantem (1. Thess. 3. v. 13.) Vos autem, inquit, Dominus multiplicet & abundate faciat in charitate in invicem, & in omnes. Præcipit ut habeatur charitas; corripit, quia non habetur charitas; orat, ut abundet charitas. O homo in præceptione cognoscere, quid debetas habere; in cognitione cognoscere, tuo te virtutem non habere; in operatione cognoscere, unde accipias quod vis habere. Hunc 3. Doctor Et vero (ut bene notat Felix sup.) contra hos hæreticos est, quia neque ordinamus esse pro illis; nam sive oretur, sive non, quod Deus ab æterno decrevit, evenier, inquit ille. Et continuo attingit: Wicoff, Lutherus, & Joan. Hus, ut colligitur ex Conciliis Constantien. sess. 15. & Trident. sess. 6. cap. 11. ex certitudine diebant tolli libertatem. Ita Felix.

Sed ego ex illis Conciliis id nequeo colligere. Quamquam mihi certum sit, & unicuique effe debet, prædestinationem nullatenus prædicare, & iudicare libertas creata, ut in progressu apparerit, & constat ex dictis de præscientia Dei & providentia in genere. Vide Disp. 1. Sect. 5. Conclus. 2. & Disp. 3. Sect. 1. Conclus. 5. Si enim nec præscientia Dei fallitur, neque prævidentia, & tamen homo liberè operatur; quidni & prædestinatione sit certa ac infallibilis, sed maneat libertas arbitrii creati? Noli dubitare, si non vis errare. Si ergo, quod Deus providit, & præcivit, eo modo quo providit & præcivit, infallibiliter eveniet; etiam quod prædestinavit, eo modo, quo prædestinavit, certissime fiet, tametsi liberè.

Porro haec certitudo probatur (inquit Felix sup. n. 2.) ex Joan. 6. v. 37. Omne, quod dat mihi Pater ad me venit, & eum, qui venit ad me, non ejusdam foras. Ubi loquitur de datis Christo à Patre ex speciali dono prædestinationis; prout rete nota Aug. de Corrett. & grat. cap. 9. ibi: Hic ergo Christo intelliguntur dati, qui ordinati sunt in vitam eternam. Ipsi sunt illi prædestinati, & secundum propositum vocati, quorum nullus perit. Ac per hoc nullus eorum, ex bono in malum mutatus, finit hanc vitam, quoniam sic est ordinatus, & id est Christo datus, ut non pereat, sed habeat vitam eternam.

Alium locum Scripturæ adducit Felix sup. ad idem propositum ex Epist. 1. Joan. cap. 2. v. 19. Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis; nam si fuissent ex nobis, permanissent utique nobiscum. Hac Scripturæ etiam Aug. utitur d. cap. 9. ubi priora verba: Ex nobis exierunt (sic ipse legit) sed non erant ex nobis, explicat dicens: Hoc est, & quando videbantur in nobis, non erant ex nobis. Et tanquam ei diceretur: unde id ostendis? Quod si fuissent, inquit, ex nobis, permanissent utique nobiscum. Filiorum Dei vox est: Iohannes loquitur in filio Dei præcipuo loco constitutus. Cum ergo filii Dei dicunt de his, qui perseverantem non habuerunt: Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis; & addunt: Quod si fuissent ex nobis, permanissent utique nobiscum, quid aliud dicunt, nisi non erant filii, etiam quando erant in professione & nomine

filiorum

Eram itaque in bono, sed quia in eo non permanescerant, id est, non usque in finem perseveraverunt, non erant, inquit, ex nobis, & quando erant nobiscum, hoc est, non erant ex numero filiorum, & quando erant in fide filiorum, quoniam qui vere filii sunt, præsciti & prædestinati sunt conformes imaginis Filii ejus, & secundum propolum vocati sunt, ut electi essent. Non enim perit filius promissionis, sed filius perditionis. Fuerunt ergo isti ex multitudine vocatorum: ex electorum autem paucitate non fuerunt. Utique quia non certissime liberati fuerunt, hoc est, perleverantiam non acceperunt. Quicunque ergo (concludit ibidem S. Pater) in Dei providentissima dispositione præsciti, prædestinati, vocati, justificati, glorificati sunt, non dico etiam nondum renati, sed etiam nondum nati, jam filii Dei sunt, & omnino perire non possunt, id est, omnino non peribunt.

Quam explicationem colligo ex eo, quod sup. dicit: Non perit filius promissionis. Et cap. 7. eiusdem libri, inquit: Horum (prædestinato-rum) si quisquam perit, fallitur Deus; sed nemo eorum perit, quia non fallitur Deus; horum si quisquam perit, virtus humano vincitur Deus; sed nemo eorum perit, quia nulla re vincitur Deus. Alioqui istum, qui est prædestinatus, posse damnari, do-

cet in terminis Sectus 1. dist. 40. q. un. Virtus perire.

An possint
prædestinatus posse damnari. Respondeat Doct. o.

2. ad istam questionem dico, quod prædestinatio propriæ sumpta (id est formaliter) dicit actum voluntatis divina, videlicet ordinem electionis per voluntatem divinam aliquis creature intellectualis vel rationalis ad gratiam & gloriam: licet posset accipi pro actu intellectus, concomitante (aut potius subsequente) istam electionem. Sicut igitur in generali dictum est de libertate & contingentia voluntatis divina respectu quorūcumque objectorum secundariorum specialium, ita dicendum est respectu hujus objecti secundarii, scilicet velle huic gratiam & gloriam.

Ex hoc dico, quod propter illa, qua dicta sunt in quaest. præcedente, quod Deus contingenter prædestinat illum, quem prædestinat, & potest non prædestinare: non simul ambo opposita, nec successivè, sed utrumque divisi in instanti aternitatis. Contingenter dico ad questionem in se, quod iste, qui est prædestinatus, potest damnari: non enim propter ejus prædestinationem est voluntas ejus confirmata, & ita potest peccare, & ita pari ratione in peccato stare finaliter, & ita justè damnari: sed hucus potest damnari, ita potest non prædestinari. Ita Doctor Subtilis.

Ego consequenter dico; quod iste, qui est reprobus, potest salvari: non enim propter ejus reprobationem est voluntas ejus obficiata, & ita potest non peccare, & ita pari ratione in gratia stare finaliter, & ita misericorditer salvari. Equidem (ut eleganter S. Prosp. Resp. ad 6. obiect. Vincentianam) Hoc inter malos homines diabolus & damones, quod hominibus etiam valde malis superest, si Deus misereatur, reconciliatio demonibus autem nulla est in aeternum servata conversio. Hinc meritò dixit S. Ambros. in S. Ambr.

29.

*Soli præde-
stinati sunt
verè filii
Dei.*

*Et bi- tales
sunt etiam
anequam-
nati.*

*Horum nu-
lum perit.
An possint
perire.*

*Deus con-
tingenter
prædestinat.*

*Iste, qui est
prædestinat-
tus, potest
damnari.*

31.

32.

*Iles qui est
reprobis, po-
tent salvari.*

cap. 2. Luce: Novit Dominus mutare sententiam, si tu noveris mutare delictum. Sed quia reprobis non novit mutare delictum, id est, non mutat delictum finale, tametsi possit mutare; ideo nec Deus novit mutare sententiam, id est, non mutat sententiam, esto possit mutare. Concludamus igitur cum D. Aug. lib. 22, contra Faustum c. 28. Magna est itaque & humana creatura, quandoquidem per eam' posibilitatem instauratur, per quam, si voluisset, nec cecidisset. Quid ni ergo reprobis possit stare finaliter in gratia, sicut Adam potuit stare, & ita misericorditer salvari?

33.

Quomodo
hec sint in-
telligenda,
ex Scoto.

Sed revertamur ad Scotum, qui ad majorem explicationem sue doctrinæ verbis sup. allegatis immediatè subiungit sequentia verba: Quamvis autem ad Logicam, propositio proposita (ut puta: iste qui est prædestinatus potest damnari) distingueda est secundum compositionem, & divisionem: & in sensu compositionis per se extrema est politus est falsus, divisionis autem verus: In sensu autem divisionis, sunt due categorice, & enuntiantur de persona aliqua beatificabilis in una categoria esse prædestinatum, & in alia posse damnari: & ista duo sunt vera de eodem subjecto; nec ita vera, quod simul possunt esse opposita; nec etiam quod unum potest succedere alteri; quia in eternitate est utrumque; sed vera similitudine, in quantum voluntio divina consideratur, ut prior naturaliter transitus ipsius super illud objectum, quod est gloria ipsi. In illo priori naturaliter non repugnat sibi esse oppositi objecti; immo potest equaliter esse oppositi, licet non simul amborum.

Interrogas: equis ille sensus compositionis, qui falsus est? Respondeo: Petrus prædestinatus potest damnari. Porro sensus divisionis verus: Petrus est prædestinatus, & Petrus potest damnari. Sed contra: Omne præteritum est simpliciter necessarium; quia secundum Philosophum & Ethic. c. 3. Hoc solo privatur Deus, ingenitamente, quia facta sunt. Sed prædestination Petri transiit in præteritum; quia Deus prædestinavit ipsum ab eterno; ergo est simpliciter necessarium; ergo non potest Deus non prædestinare, & per consequens non potest iste damnari.

Responderet Scotus sup. n. 3. Quod argumen-tum procedit ex falso imaginatione, cuius imaginatio in intellectu juvat ad intelligendum veritatem proposita questionis. Si enim per impossibile intellegemus, Deum adhuc non determinasse voluntatem suam ad alteram partem, sed quasi deliberaret, utrum vellit ipsum prædestinare, aut non; bene posset intellectus noster capere, quod contingenter ipsum prædestinaret, vel non prædestinaret; sicut patet in actu voluntatis nostra; sed quia semper recurrimus ad actum voluntatis divinae præteritum, ideo quasi non concipimus libertatem in voluntate illa, ad actum, quasi jam sit positus absolute. Sed ista im-aginatione falso est. Illud enim nunc eternitatis, in quo est iste actus, semper praesens est: & ita intelligendum est de voluntate divina, sive voluntione ejus, ut est huius objecti, sicut per impossibile nunc inciperet Deus habere velle in isto nunc: & ita liberè potest Deus in nunc eternitatis velle, quod vult, sicut si nihil esset voluntas sua determinata.

Tunc dico ad formam argumenti: quod praesens natus hujs non transit in præteritum, licet enim ipsa coextiterit præteritus, qua transferunt; non tamen ipsa præteritus, si alia præterierunt, qua coextiterint. Vnde, sicut dictum fuit dis. 9. verba diversorum temporum dicta de Deo, prout verissime continent sibi, non significant partes temporum merantur actum illum; sed significant nunc eternitatis, quasi mensurans illum actum, inquantum coexistens illis pluribus partibus temporis. Et ita idem est, Deum prædestinare, & prædestinare, & prædestinationem esse: & ita contingens unum fuit, alius; quia nihil est, nisi nunc eternitatis, mensurans illum actum, quod nec est praesens, nec præteritum, nec futurum, sed coexistens omnibus istis. Hucusque Doctor subtiliter, suo more subtiliter,

Cui si rursum objicias: prædestinationis non potest damnari, nisi per actum suum; ergo per actum voluntatis creatæ posset impediti ad voluntatis divinae, quod est impossibile. Respondet ibidem: Quod voluntas creatæ non potest impediti ordinariem voluntatis divinae, nam impeditre est, si staret propositum voluntatis divinae, & oppositum eveniret per voluntatem creatam: Hoc autem est impossibile: quia sicut voluntas creatæ parvus merci damnationem, ita etiam potest concomitare sequi, quod voluntas divina non præordinet ipsam ad gloriam. Vnde dictum est dis. præced. in solutione primi argumenti ad secundam questionem, quod Deus non potest falli; quia non potest intellexisse ejus respectu actus cum opposito illius: ita non potest impediti voluntas ejus; quia non potest stare ordinatio sui cum opposito ejus, quod adserit. Ita Scotus.

Cæterum ex iam dictis haud difficulter soluntur objections Hereticorum, quam prima est: Prædestinati semper diliguntur Deo; sed à Deo dilecti sunt sancti; ergo prædestinati numquam peccabunt. Respondet Felix sup. n. 3, quod tam prædestinati, quam probi, quando sunt in gratia, diliguntur, & quandiu sunt in peccato, odio habentur: etiam dicimur; nam prædestinati semper diliguntur à Deo secundum finalem sententiam (& idem secundum Augustinum, ut sup. audi- vimus, simpliciter appellantur filii Dei) etiamsi quando sunt in peccato odio habentur, & reprobi odio habentur secundum sententiam finalem (et idem non merentur appellari simpliciter filii Dei secundum Aug. etiam si quando sunt in gratia diliguntur. Sic illi).

Si inferas: ergo saltem erit necessarium, ut reprobis moriatur in peccato, & prædestinatus in gratia. Respondet Felix: concedo, quod de necessitate consequente, & negando de antecedente. Sive, quod in idem reddit, concedatur Consequentia in sensu composto, scilicet in sensu diviso. Sed contra: 1. Ioh. 3. v. 3. Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit, sed quoniam semper ipius in eo manet, & non potest peccare, quoniam ex Deo natus est. Ergo prædestinatus non solum non peccat saltem finaliter, sed nee potest peccare: ergo est necessarium. Respondet Felix sup. verba ista Joannis ver-

Sect. 3. De Providentia secundum se Conclus. 2.

93

hominis exhortatur & in aliis, quibus dicit (2. Cor. 6.v.1.) Rogamus ne invacuum gratiam Dei suscipiat. Ut quid enim eos rogat, si gratiam sic supererunt, ut propriam perderent voluntatem? Tamen, Voluntas ne ipsa voluntas sine gratia Dei puteatur boni aliquid sine gratia posse, continet cum dixerit: Gratia ejus in me vacua non fuit &c. subiungit atque ait: Non ego autem, sed gratia Dei meum: id est, non solus, sed gratia Dei meum: ac per hoc nec gratia Dei sola, nec ipse solus, sed gratia Dei cum illo. Ut autem de eo vocaretur, & tam magna & efficacissima vocatione converteretur, gratia Dei erat sola; quia merita ejus erant magna, sed mala.

Non igitur miremur, quod Apostolus Petrus exhortetur fratres, ut per bona opera certam voluntatem vocationem (eriam intelligendo de vocatione praedestinationis aeterna) & electionem faciant. Nam (inquit Felix sup.) sicut certum est, praedestinationem esse certam, ita de fide certum est, bonis operibus esse adimplendio bonis ordinandis: & cum fine speciali revelatione sciari non possit, quis sit praedestinatus; & cum solus, qui adimplenda perseveraverit usque in finem, salvus erit; nullus sine intenti temeritate a bonis operibus desistere poterit. Si autem alicui Deus suam praedestinationem revelaret, inde non posset negligenter motu accipere; sed potius diligenter in bonis operibus exerceri: sicut milites de victoria certi multo fortius pugnarent, ac si certi de victoria dubii. Si vero alicui reprobatio revelaretur, poterat motu negligenter assumere; sed ideo nulli est reprobatio sua revelata. Hæc illæ.

Merito proinde Apostolus Petrus sup. dixit: Fratres magis satagit, ut per bona opera certam voluntatem vocationem & electionem facias; non quod in se certa sit, sed quia nobis incerta, & non nisi in bona opera adimplenda. Unde subditur: Hac enim facientes, non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in eternum regnum Domini nostri & Salvatoris Iesu Christi. Nec tantum abundantiter, sed etiam certissime. Sed nunquid hæc certitudo præjudicat libertati voluntatis creatarum? Negat tunc non Conclusio. Si namque præscientia futurorum, præjudicat libertati que certissima est, non præjudicat eorum contingentiæ, ut vidimus Disp. 1. Sect. 5. Conclus. 2. sed neque providentia divina, que non fallitur, prout dictum fuit has Disput. Section. 1. Conclus. 5. quidni idem sentire debeamus de prædestinatione divina, que est pars vel integralis vel subjectiva providentiae?

Quocirca dico, opera bona, per quæ certam nostram vocationem & electionem facimus, libera esse, non solùm à coactione, sed etiam à electorium necessitate, id est, libera libertate indifferentia; sunt liberae ne alioquin cogam fateri, ea opera non esse à nece meritoria vita eterna contra expressam definitionem Concilii Trident. Ieff. 6. can. 32. Si quis dixerit, homini justificati bona opera ita esse dona Dei, ut non sint etiam bona ipsius justificati merita; Sunque bona justitia: aut ipsum justificatum bonis operibus, quæ ab facultate merito per Dei gratiam, & Iesu Christi meritorum, cuius Concil. vivum membrum est, sunt non vere meriti argumentum Trident. gratia

44.

M 3

gratia, vitam eternam, & ipsius vita eterna, si tam
en in gratia deceperit, confectionem, atque etiam
glorie augmentum, anathema sit.

47.
Prōinde ef-
fectus pro-
destinatio-
nis.
S. Aug.

Et verò quis audeat dubitare, dicta opera es-
se effectus prædestinationis, seu beneficia Dei,
quibus certissime liberantur electi. Subvenit est
(auditio Augustinum lib. de Corrept. & grat.
c. 12.) infirmitati voluntatis humanae, ut divinitas gra-
tia, indeclinabiliter, & insuperabiliter ageretur, &
ideo quāvis infirma non deficeret, neque adversitate
aliquā vinceretur. Ita factum est, ut voluntas homi-
ni invalida & imbecilla in bono adhuc parvo perse-
veraret per virtutem Dei, cū & voluntas primi ho-
minis fortis & sana in bono ampliore non perse-
veraret habens virtutem liberi arbitrii, quāvis non
defuturo adjutorio Dei, sine quo non posset perse-
vere, si vellet; non tamen talis, quo in illo Deus ope-
raretur ut vellet. Fortissimo quippe dimisit atque per-
misit facere quod vellet: infirmum servavit, ut ipso do-
nante invictissime, quod bonum est, vellent, & hoc
deferere, invictissime nollent.

48.
Propositio
quædam
quædam
ab
Innoc. X.

Evidet liber libertate indifferentia, quia
meritoria. Quid miraris? Siquidem hanc pro-
positionem ad merendum & demerendum in statu
natura lassus non requiritur in homine libertas à
necessitate; sed sufficit libertas à coactione. Hanc,
inquam, propositionem Innoc. X. Bulâ: Cū occa-
sione, harerem declaravir, & ut talē damnari-
vit. Ergo prædestinationis, seu certitudo præde-
stitutionis, vel tollit meritum, vel relinquit li-
bertatem indifferentia: sed non tollit meritum;
ergo relinquit libertatem indifferentia. Vide
alibi dicta de hac libertate.

49.
Prædestina-
tio affrui-
liberatorem.
Felix.
S. Prosp.

Breviter hic dico: Deus non solum præde-
stinationis substantiam actus, sed etiam modum,
nempe libertatem, & ita tantum abest, ut præ-
destinationis laetat libertatem, quod illam affrui,
inquit Felix sup. diff. 5. n. 1. Appositè S. Prosp.
lib. 2. de Vocab. Gent. c. 12. dixit Multis, qui jam
judicio rationis utunur, idem liberum esse discedere
(a Deo) ut non discessisse sit premium: & ut, quod
non potest nisi cooperante spiritu Dei fieri, eorum me-
ritu deputetur, quorum id potuit voluntate non fieri.

50.
Objec-
to ex
Aristotele

Sed enim, dices aliquis: secundum Aristotelem lib. 2. Priorum c. 12. Possibile dicitur il-
lud, quo posito nullum sequitur impossibile: sed si prædestinatus potest damnari, posita dam-
natione sequitur impossibile, nempe quod vol-
untas efficax Dei non adimpleatur; ergo præ-
destinatus non potest damnari; ergo necessariò
salvatur & non liberè. Responderet Felix sup.
n. 2. Majorem Aristotelis esse veram, quando
possibilitati rei non est simul adjuncta infalli-
bilitas futuritionis oppositæ, ut contingit hic,
quod non cognovit Aristoteles: nam in hoc ca-
su non est admittendum, quod hoc possibile
ponatur in esse, quia darentur duo contradicto-
ria, cùm oppositum hujus possibilis sit infalli-
bile futurum, quāvis liberè. Sic ille. Vide
que sup. dixi ex Scoto.

51.
Inflammatia

In statu
damnam
probatur
Consequentia
quia
potentia
illa est
impossibilis,
cujus actus est im-

possibilis. Respondet Felix sup. damnationem revera esse possibilem, quāvis propter infallibilitem divinæ prædestinationis de facto nos ponatur in esse. Nam (inquit) necessitas ista solum est consequentia, & secundum quid, & in sensu compósito, hoc est, quod ista duo nos possunt stare simul, quod Petrus fit prædestinatus, & quod damnetur.

Si inferas: ergo prædestinationis Dei poterit frustrari, & voluntas Dei irritari, quāvis nunc frustretur. Responderet: nullus est inconveniens hoc concedere in sensu diviso; quia nihil aliud est, quām fateri, quod supposita prædestinatione maneat in homine libertas. Et quāvis loco citato (de Grat. c. 1. diff. i. n. 15.) hoc negari, nihilominus dicere, quod possit frustrari prædestinationis, conformis est Tridentino fess. & can. 4. sequentis tenoris: Si quis dixerit, librum homini arbitrium à Deo motum & excitatum nihil cooperari assentiendo Deo excitanti atque vocanti, quo ad obtainendum iustificationis gratiam se disponat ac preparat, neque posse dissentire fieri, sed vix inanime quoddam nihil omnino agere, mereque se sive se habere, anathema sit.

Rogas quare ergo Felix loco citato hoc cogaverit? Quia (inquit ille) auxilium frustratum non est, quomodo emque posse facere oppo-
sum; sed tali modo, quod contra ipsum auxilium, etiam prout descendit à Deo, possit op-
positum, & sic non possumus, sed solum in fe-
su diviso. Ita Felix.

Et paulo post ponit discrimen inter frustare, & Resistere, dicens: ex parte frustrationis sensu diviso non est locus; nam dicit sensum compo-
situm; quia frustatio, cùm sit destrucción voluntatis efficiens Dei, posita in re oportet quod componat liberum arbitrium oppotum eum determinatum à divina voluntate, vincendo efficiaciam Dei; alias voluntas Dei non frustriatur. Resistentia vero potest admittere sensum divisum; quia resistentia solum dicit conatus non victoriam, sicut importat frustatio; & la admittere potest respectum potentie resistentiae seu conantis in oppositum, quantum est ex parte ipsius objecti, & actus, ad quem Deus movebit, non autem ex parte applicationis Dei, & quoad totum hoc conjunctum & compositionem est resistentia; & se loquitur Scriptura dicens, quod Deo non possumus resistere. Ex parte potentiae antecedenter sumptu, & ex parte actus & objecti, ad quod Deus movebit, recte star resistentia, & dissensus in sensu diviso, & sic lo-
quuntur Concilia. Hucunque Felix

Sed quæ illa Concilia? Specificat ipse Concil. Trident. fess. 6. cap. 8. Quippe qui illam (gratiam de præventionem) abjicere patet. Et Concil. Seno, papa niente in Decret. 15. Fidel auxilium non est id, cùm cui resistere non possit. Verum enimvero, si Trident. dicto cap. 5. loquitur de resistentia in sensu diviso, cui non etiam dicit can. 4. qui correspontet d. cap. 5. Ergo dicere, quod possit frustari prædestinationis, non videtur conformius Tri- dentino. Utur sit de hoc, parum refert, quia solum questio est de nomine.

Dé ré objicitur: prædestination non subest nostra libertati, cùm sit ante nostrum consensum, præognitum ut futurum: ergo neque a. d. bonus, qui infallibiliter sequitur ex ea. Consequens patet: quia, si non habeo libertatem supra causam, non potero eam habere supra effectum, qui infallibiliter sequitur ex tali causa. Responde Felix supr.: quod quāvis prædestination in intentione non sit in nostra potestate, sufficit, quod habeat connexionem cum aliquo, quod est in mea potestate; nam eo ipso, quod Deus prædestinavit me ad gloriam, liberè consequendam, reliquit in me libertatem ad confectionem illius.

Idem deo de mediis prædestinationis; v. g. auxilio effacie, quod, quāvis in essendo non sit in nostra potestate, est tamen quoad operandum; nam dependet a nostra voluntate, ut quæ subordinata & veluti partiali, & ita media voluntate divina est in nostra potestate; unde non tollit indifferentiam voluntatis, sed solum prædeterminat suspensionem illius. Huc uique Felix. Ego aliam propono difficultatem, & querio, unde prædestination habeat certitudinem. Responso erit.

CONCLUSIO III.

Certitudo prædestinationis sumitur ex efficacitate decreti divini, & auxiliorum gratiæ, indepen- ter à consensu voluntatis, per Scientiam medium præviso.

HAnc Conclusionem docet Felix sup. de Prædest. cap. 2. diff. 4. n. 7. dicens: Certitudo prædestinationis sumitur ex efficacitate divini decreti, & mediorum, quæ ordine eu- fallit, antecedunt nostram operationem libera- ram. Ita Scotor. 1. diff. 40. & 41. & sumitur ex diff. 39, ubi ait, radicem futurorum contingentium esse divinum decretum. Sic ille. Vide me diff. 1. Sect. 5. Conclus. 5. ubi cum Doct. Subtili astro, Deum infallibiliter prævidere futura contingentia in suo decreto, sive in sua essentia, posito decreto sua voluntatis circu illam. Ergo decretum est causa, cur res aliqua infallibiliter eveniat, iuxta illud Iaiae 14. v. 27. Dominus ex- cūm decrevit, & quis poterit infirmare? Ait dicere, nullus. Item Esther 13. v. 9. de Deo dicitur: Non est, qui posuit tua resistere voluntati, si dureveris salvare Israel. Resistere, inquam, cum effectu, sive in sensu compósito, ut dixi Con- clu. præcedenti vel, quod in idē recidit. Qui pos- fit, potest, consequente, secus antecedente. Ergo certitudo prædestinationis oritur ex effi- cacie divini decreti, & non ex sola præscientia futuri eventus, quæ sequitur decretum Dei, ut patet ex alibi dicitur.

Alioquin (ut notat Felix sup. n. 5.) de- cretum Dei non esset causa nostre perseverantie.

Patet; quia si decretum Dei est causa nostra per- severantie, cùm tale decretum si æternum & immutabile, ergo ex efficacia illius est certa no- stra prædestination, & non præcise ex præscien- tia. Sic ille. Hinc D. Aug. de Corrept. & grat. cap. 9. Quicunque (inquit) in Dei providentissima dispositione (quæ non est aliud formaliter, quam decretum seu volitio divina) præsenti prædestinati, vocati, justificati, glorificati sunt, non dico etiam nondum renati, sed etiam nondum nati, jam filii Dei sunt, & omnino peire non possunt. Quarè, nisi proper dispositionem Dei, quæ est infallibilis, & præscientiam Dei?

Sequitur apud Augustinum: Hi verè veniunt ad Christum, quia ita veniunt, quomodo ipse dicit (Joan. 6. v. 37.) Omne, quod dat mihi Pater, ad me veniet; & eum, qui venit ad me, non ejiciam foras. Et paulò post: Hæc est, inquit, voluntas ejus, qui misit me, Pateris, ut omne quod dedit mihi, non perdā ex eo. Ab illo ergo datur etiā perseveran- tia in bono usque in finem; neque enim datur nisi eis, qui non peribant, quoniam qui non perseverant peri- bunt. Ubi S. Doctor tribuit perseverantiam seu infallibilitatem prædestinationis voluntari Pa- tris, quæ aliquos elegit in Christo ante mundi constitutionem, ut essent sancti, non quia fu- turi erant, ut infra latius dicam.

Nihilominus inveniuntur, qui existimant, prædestinationem esse certam certitudine præ- scientiæ futuri eventus; quia Deus ab æterno prævidit, quid voluntas liberè operatura erat, & quia scientia Dei falli nequit. Tribuitur (inquit Felix sup.) D. Bonavent. in 1. dist. 40. a. 2. q. 1.

An præde-
stination
sit certa
certitudine
præscientiæ

Bonavent.
id non doce

sed immitio, Sic ille. Accepe verba Doct. Se- raphici: Est exemplum Boetii in lib. de consol. quid aliquis aspiceret de loco eminenti circumiacentem re- gionem, ubi est multitudo viarum, quas omnes simul & uno aspectu videret, ambulans per locum istum, quāvis posset per diversas vias ire, non tamen pos- set viam ejus latere, pro eo, quod nullam viam posset ire, quam ille non videret: si ergo intelli- gatur unus esse vius, qui posset omnes vias previ- dere, & totum posse eum, nullo modo quis eum prævidenter circumvenire posset. Et talis est aspe- tus divinis præscientiæ; quia ab æterno cognovit, qua cogitare poteramus vel velle, & simili cum hoc vidit, in quam partem nostra voluntas & operatio inclinantur; & quia totum posse, & velle, & agere complexitur, ideo non potest falliri, & quia prædesti- natione claudit præscientiam, hinc est, quid concordat cum libero arbitrio, & non posset discordare, & non potest casari. & necessariò inferit salutem, sed non necessariò efficit. Adij Boetii libros de consol. Neque Boe- philos. & quia verba superiora ut jacent apud tius.

S. Bonavent. non invenio, do ea, quæ ad rem facere videntur. Lib. 4. prosa 6. definiit Philosophia providentiam hoc modo: Providentia est ip- sa divina ratio, in summo omnium Principe consi- tuta, quæ cuncta disponit. De præscientia Dei in- quiri lib. 5. prosa 4. Humanæ rationis motus ad di- vina præscientia simplicitatem non potest admoveari.

Hic expli-
cat concor-
diā liberī
arbitrii cum
præscientia
Dei.

Stat tamen cum libertate arbitrii, quia scien- tia præsentum nihil his, que sunt, ita præscientia fu- turorū nihil his, que futura sunt necessitatē importat.

Lati-

Confirmā-
tur ex ratio-
ne.

Felix.

Qui verè
veniunt ad
Christum.

Latiū id explicat prosa 6. Scientia Dei omnem temporis supergressa motionem in sua manet simplicitate praescientia, infinitaque præteriti ac futuri spatia complectens, omnia, quæ hanc gerantur, in sua simplici cognitione considerat. Ita que si præscientiam penbare velis, qua cuncta dignoscit; non esse præscientiam quasi futuri, sed scientiam nuncquam deficiens instantia rectius existimabis: unde non prævidentia, sed providentia potius dicitur, quod à porrè à rebus insimis constituta, quasi ab excelsò rerum cacumine cuncta propiciat. Quid igitur postulas ut necessaria sunt rerum, quia divino lumine luxentur, cum ne homines quidem necessaria faciant esse, quæ videant? num enim que præsentia certi, aliquam eis necessitatem suam addidit intuitus? Et postea: hac divina prænatio naturam rerum proprietatemque non mutat: taliaque apud se præsentia spectat, qualia in tempore olim futura provenient.

Ecce Boetius non loquitur de præscientia antecedente omne decretum Dei, aut scientiam media; sed de præscientia natura consequente, & solam necessitatem ex suppositione consequenti induente, unde subditur: *Duo sunt enim necessitates, simplex una, veluti quod necesse est omnes homines esse mortales altera conditionis seu ex suppositione, ut si aliquæ ambulare scias, eum ambulare necesse est. Quod enim quisque novit, id esse aliter ac notum est nequit edem igitur modo, si quid providentia præfens videt, id esse necesse est, tamen nullam habet natura necessitatem* Finit igitur procul dubio curiosa, quæ futura Deus esse præfonsit, sed eorum quadam de libero proficiuntur arbitrio, quæ, quāvis eveniant existendo, tamen propriam naturam non amittunt, quia prius quam fuerint, etiam non evenire posse. Inferes, ergo mutando propositum, Evacuabo providentiam, cum, quæ illa præfonsit, forte mutavero. Respondebo: propositum te quidem tuum posse desletere; sed quoniam & te id posse, & an facias, quove convertas, præfens providentia veritas intuetur, divinam te præscientiam non posse vitare, sicuti potentis oculi effugere non possit intuitum, quāvis te in variis actiones libera voluntate convertas . . . Omnia namque futura divinus precurrit intuitus, & ad præsentiam propria cognitionis retrorquet ac revocas quam comprehendi omnia visendique præsentiam non ex futuram proveniunt rerum, sed ex propria Deus simplicitate sortitus est. Hæc latius ex Boetio, ut agnoscas eum agere de præscientia, quæ est suppositio consequens tantum exercitium libertatis, nec potest dare certitudinem prædestinationi, cum haec sit suppositio natura prior præscientiæ dicta, & concomitans exercitium libertatis.

63.
Consonat S.
Bonav. do-
cens, quod
prædestina-
tio importet
rationem
causa.

Eodem plane sensu loquitur S. Bonavent. sup. postquam enim conclusisset per prædestinationem non inferri necessitatem libero arbitrio, notat ad intelligentiam objectorum: *Quod prædestinationis duo importat, & rationem præscientiæ, & rationem causæ. In quantum dicit rationem causæ, non necessariò ponit effectum, quia non est causa per necessitatem, sed per voluntatem: & iterum non est tota causa, sed cum alia contingente, scilicet cum libero arbitrio . . . Prater rationem causa importat rationem præscientiæ, & præscientia quidem totum*

includit in cognitione, scilicet liberum arbitrium, & ejus cooperationem cum causa prima, que cum quoque decreto cooperandi habet, super quod cognitio eadat, & veritatem & totum. Et patera non est nisi veri, & etiam de vero contingente est infallibilis . . . Nullam imponi nequit consequens, sed solum consequentia. His praecesis pergit: ex hoc patent tria prima objecta de necessitate inferendi, impossibilitate castandi, impossibilitate discordandi, bac enim omnia dicunt necessitatem consequentia solum, quia insunt prædestinatione non per rationem causalisatis, sed præconvenient, ut est suppositio consequens exercitium libertatis & scientia visionis. Deinde ponit exemplum Boetii supra n. 61. Adde quod ead. distinc. 2.1. q. 2. in corp. ait: *Cum prædestinationis significat divinam essentiam, ut causam gratia & gloria, quam est de se, non tamum importat scientiam, sed etiam voluntatem & potentiam; sed quoniam causaltas genitrix & gloria attribuitur propriæ voluntati, ut ratione divinitatis, sed scientia disponenti, & potentia exequentis, id est prædestinationis importet illa tria, tamen principalius est in genere voluntatis. Et id ab distinctione prædestinationis per illa tria. Primo per illud, quod respicit potentiam in lib. de fide ad Petrum cap. 35. Prædestinationis est gratuitæ donationis preparatio. Secundo per illud, quod respicit scientiam in lib. de Dono perse. c. 14. Prædestination est præscientia beneficiorum Dei. Tertio per illud, quod respicit voluntatem & propriissimam, in lib. de Prædest. SS. Prædestination, inquit ibi, est propositum miserendi. Sic ille.*

Quæro ego: propositum istud cum est & infallibile? Nemo ambigit. Ex quo habet illud certitudinem & infallibilitatem, nunquid ait ex præscientia? Minime, sed à seipso; quia etiam divina essentia, ut causa gratia & gloria, in est decreto divinum dandi gratiam & gloriam, quod est salutem, id est, infallibiliter salus sit futura; haud equidem necessariò, sed liberè; quia, ut ait D. Bonavent. sup. a.2. q.1. in corp. Prædestination non est causa salutis, nisi includendo merita, & ita salvando liberum arbitrium. Hoc & nos dicimus.

Cæteroquin, si Deus potius sequatur determinationem voluntatis creatae, quam eam præveniat, videtur, quod Deus non sit prima causa, nisi nostra conversionis, & perseverantie, quod mihi incredibile est, inquit Felix sup. Et sequitur: *retrorsum, prædestinationem non est per electionem gratiam ipsius prædestinantis contra D. Aug. lib. de Prædest. SS. c. 10. ubi explicans illud ad Rom. 4.v.16. id est ex fide, usque secundum gratiam firma sit promissa, sic ait: Hoc non de nostra voluntate potestate, sed de sua prædestinatione permisit, promisit enim, quod ipse facturus fuerat, non quod homines &c. Vide locum Concl. 1. Ergo secundum D. Aug. certudo prædestinationis*

tionis, quantum ad ejus eventum, non dependet a voluntate nostra, prævisa per scientiam medianam, ut vocant, sed à sola voluntate, seu decreto Dei.

Hinc Isidorus 2. Sentent. cap. 5. (ut refert Felix sup. n. 7.) *Ipsa (prædestinationis) est causa, propter quam illi quendam & bene incipiunt, & bene finiuntur.* Et Sap. 5. v. 17. scriptum habes de prædestinatione: *Ideo accipient regnum decoris, & diaedem faciet de manu Domini;* quoniam dexterā suā igitur eis, & brachio sancto suo defendet illos. Ratiōne: *Et inquit Felix sup. (quia prædestinationis est causa efficacia eorum, que ad salutem prædestinatae pertinet; nam est voluntas dandi gloriam, vel falem gratiam: ergo non solum est ea certitudine præscientiae, sed causalitatis.*

Confirmatur, nam certitudo futurorum, quales sunt effectus prædestinationis, provenit à Decreto Dei efficacii, ut doceat Scotus 1. dist. 39. & non à præscientia. Sic ille.

66. Hæc sunt verba Scotti loco cit. n. 23. *Viso de quoniam contingentiā rerum quantum ad existentiam, & hoc considerando respecta voluntatis divinae; refutat videre fiduciam principale, qualiter cum hoc sit à certitudo scientiae eius. Hoc potest ponī dupliciter, uno modo per hoc, quod intellectus divinus videt determinatum voluntatis divinæ, videlicet illud fore p. A. quia voluntas illa, illud determinat fore pro eo; sciens illam voluntatem esse immutabilem, & non impedibilem. Nünquid immutabilem per præscientiam? Claram est quod non. Tam voluntas (inquit Scotus ibide n. 24. in fine) quam in intellectu sunt immutabiles (scilicet ex se) & tam istis sit contingentia objecti cogniti; quia voluntas hoc determinat contingentiter vult. Vide quæ de his diximus Disp. 1. Sect. 5. Concluſ. & Sect. 6. Concluſ. 2. ac alibi, non est opus h̄i ea repeteret.*

67. Hoc tantum dico, mihi incredibile esse, a quo sum voluntatis divinae, qualis est prædestinatione, non sive determinatio dandi gratiam & gloriam, sicut certitudinem, seu potius certitudinem sui effectus, id est, salutis æternæ accipere à præscientia (quæ posterior est hujusmodi decreto) & non magis ab ipso decreto, quo Deus efficietur voluit prædestinato dare gloriam, ac per hoc media necessaria ad eam consequendum, quæ sunt gracie efficaces perseverandi usque in finem. Hanc autem efficaciam tam voluntatis Dei, quam medianorum gratiarum, independentem esse à consensu voluntatis nostræ, præviso per scientiam medianam, satis ostensem est locis præallegatis, ubi de scientia media, quam tanquam iniurie rejecimus. At enim, dicit aliquis: unde probas illam efficaciam & virtutem medianorum gratarum, quæ Deus præparavit electis? Patet (inquit Felix sup. n. 8.) ex Aug. de Grat. & libe. arbitr. t. 17. ubi distinguunt auxilium efficax ab ineffaci per majorem vel minorem virtutem, quam alibi appellat viætricem delectationem. Qui (inquit) vult facere Dei mandatum, & non potest (id est, non facit, ut alibi explicavi) jam quidem habet voluntatem bonam, sed adhuc parvam & invaditam (id est, gratiam inefficacem) poterit autem (id est faciet) cum magnam habuerit & robustam,

id est, charitatem sive gratiam efficacem.

Et lib. de Prædest. SS. cap. 5. ait: *Deum differnere unum ab altero per hoc, quod aliquid docet isti, quod non donat illi. En verba S. Aug. Posset dicere homo inflatus adversus alterū, discernit me fides mea, justitia mea, & si quid aliud. Talibus occurrunt cogitationibus bonus Doctor (intelligit Apostolum Paulum) Quid autem habes, inquit, quod non accepisti? Aquo, nisi ab illo, qui te discernit ab alio, cui non donavit, quod donavit tibi? Et quod istud, nisi gratia efficax? Quia porrò posset quis dicere, quod sine arbitrio voluntatis operis bonum non perficiatur, circa finem cap. inquit: Non quia credere, vel non credere, non est in arbitrio voluntatis humanae; sed in electis preparatur voluntas à Domino, per donationē scilicet gratia efficacis, non tantum ad credendum, sed etiā ad perseverandum, quæ reprobis negatur. Alioquin, si æqualia sint auxilia in reprobo, ac prædestinatione, hic seipsum discerneret (inquit Felix sup.) à Felix non prædestinato, quod dancat Apoſt. 1. Cor. 4. v. 7. *Quis enim te discernit?* Et Concilia Africana sapientia. Ita hic Author.*

Ex quo deditur: quod semper est maius donū in prædestinatione, quam in reprobo; sicut, inquit, verum est, operantem habere maius donū, quam non operantem, quippe habet auxilium efficax, quod non habet non operans. De auxiliis sufficiētibus contingere potest, ut cum minori auxilio quis operetur, & alter cum majori non operetur; nam negari non potest, Judas majora auxilia accepisse, quam plures, qui salvati sunt. Ita Felix. Ast, meo iudicio, salvo meliori, parum feliciter, quippe minus auxilium, cum quo quis operatur, non jam sufficiens tantum, sed efficax est; majora autem auxilia sufficientia, cum quibus aliquis nos operatur, manent intra limites auxiliis sufficientis, & ita minus donū sunt; atque adeo quicunque salvatus fuit, maior aliquod auxilium accepit, quam Judas, qui damnatus est.

Cæterum quod aliquod auxilium sit efficax neutiquam habet à contentu voluntatis, sed à se ipso; quia videlicet ita congruit naturalibus hominis dispositionibus, ut infallibiliter sit efficax securus, si accesserit decretum divinū, id est, si detur secundum propositū Dei, ut loquitur D. Aug. Porro illam congruitatem & proportionem cognoscit Deus non per scientiam meam, sed per scientiam simplicis intelligentiæ, ut agendo de scientia media declaratum fuit.

Et impræsentiarum nota; aliud esse, gratiam aliquam esse efficientem, & aliud gratiam aliquam esse efficacem. Primum siquidem dubio procul habet aliquo modo à consensu voluntatis, quævis principaliiter à seipso; nam voluntas non datur gratiae, ut operetur; sed è converso gratia voluntati, tanquam cause ex se insufficientis; gratia vero est causa ex se sufficiens, sed quia non datur ut principium totale actus in omni genere; sed ut sit solum principale principium tuum principium totale.

Per quid
Deni dis-
cernat unū
ab altero, sex
S. Aug.

68.
In prædesti-
natione semper
est maius
donū quam
in rep. dobo.

70.
Quod au-
xilium ali-
quod sit effi-
cax, non ha-
bet à con-
sensu vo-
luntatis. A
quo habeat.

71.
Aliud est
gratiam effi-
cientem;
& aliud effi-
caciem.

Gratia non
datur ut
principium
totale.

ipsum tale bonum impediens, & divinae gratiae resistere; quod non provenit ex impotentia divinae gratiae, sed ex suavitate & sapientia divinae providentiae, qua ita moyet suam creaturam, ut eam motum suum agere sinat. Huc facit illud S. Aug. l.2. de actis cum Felice Manich. c.4. Cum ergo dicit (Dominus) aut hoc facite aut illud facite, potestatem indicat non naturam. Nemo enim nisi Deus facere arborum potest: sed habet unusquisque in voluntate, aut eligere qua bona sunt, & esse arbor bona, aut eligere qua mala sunt, & esse arbor mala. Vide scđt. 5. n.55. Ex quo non sequitur, quod gratia accipiat suam efficaciam, aut etiam actualem efficientiam a libero arbitrio, quia hoc nihil confort illi; sed econtra, ut dixi: solum sequitur, gratiam non posse suum effectum producere sine libero arbitrio; quia haec est natura talis principii, & talis actionis, scilicet liberae & vitalis.

72.
Gratia non
pendet à
libero arbitrio.

Actio com-
munis gra-
tie ex vo-
luntatis
pendet à
voluntate.
S. Aug.

73.
Gratia ex
seipso est
efficax. Pro-
batum ex
Script. Felix.

74.
Probatio.
ab inconve-
nienti.

Responso
Adversari-
orum.

75.
Impugna-
torum.

singularē vim habeat ad medendū; ergo si militer gratia efficax erit, quae per modū p̄cipii, aut quasi, habet peculiarem vim & efficaciam ad inducendā, seu persuadendā voluntatem humānam, ut consentiat. Atque adeo gratia, qua dividitur in sufficiētem, & efficaciam, non est gratia cooperans, quae est gratia per modū concursū, qualis non est gratia sufficiēt̄, sed gratia operans, sive præveniens, quae tunc efficax dicitur, quando tales vires præber voluntati, ut infallibiliter consentiat per gratia cooperantem, sufficiens auctem, quando tales vires præber voluntati, quibus tamē possit consentire, haud equidem consentit per gratiam cooperantem. Unde gratia cooperans non est gratia efficax, sed potius efficiens. Ita Aliqui explicant hanc controverſiam.

Felix sup. purat, quod in sententia Adversarii, quae docet, auxilia non esse ex se efficiēt̄, sed à consensu voluntatis creatae, existimat, inquit, quod homo prædestinatus sc̄iptū dūsc̄ernat, contra illud Apost. 1. Cor. 4. v.7. Quod enim te discernit? Quid autem habes, quod non aspergit? Respondet Adversarius: quod homo non te discernit, nam, inquit, non agit naturali virtute, sed elevatā per gratiam; & sic disertor op̄ran̄t̄, s. à non operante à gratia sit.

Sed contrā inquit Felix sup. quia licet, qui operatur, utatur auxilio, tamen suppedito, quod tempore uterque habeat aequale auxiliū, in operante est locus gloriandi, & dicere poterit ego me discerni, quod est contra Paulum. Respondet Adversarius: quod homo non discernit se aequaliter, sed inadēquatè, juxta istud: Non ego, sed gratia Dei mecum, quod non est inconveniens.

Contra inquit præstans Auctor saltem Deum, folis non discernit, quod videtur esse contra illud. Aug. de Grat. & libe. arbitr. c.5. Ut autem de cœlo vocaretur (Paulus) tam magnâ & effusimâ vocatione converteretur, gratia Dei nat. Et quoniam om̄is sola; si conversio ejus fuit facta dependenter à consensu voluntatis, non poterit secundum mediā præfōrum, quia semper differet refandatur in voluntatem. Patet: quia auxilium, quod de se non est efficax, est indifferens; ergo quid concurrat, non est tribuendum auxilio, sed voluntati totaliter, Paulus solum vuln. quod voluntas sine auxilio non operabitur; non verò quod voluntas efficit auxilium efficax. Ita Felix.

Censens, quia voluntas ab auxilio accepta vim agendi supernaturalem? Scio, quid censes, quoniam non ignoras can. 24. Concl. Acaul. explicantem illud Joan. 15. v.5. Ego sum vitis & vos palmites, hisce verbis: Ita sunt in vite palmites, ut viti nihil conferant, sed inde accipiant unde vivant. Sic quippe vitis est in palmitibus, at viti & lignum subministret eis, non sumat ab eis. Ergo (infert Felix sup. n. 10.) voluntas non tribuit auxilio efficaciam supernaturalem; sed tota efficacitas est ab auxilio, & nihil recipit à nobis. Respondet Adversarius: voluntatem non dare, auxilio efficaciam, ut causam influentem per illud, sed solum esse conditionem, sine qua non esset efficax.

Sed contra (inquit Franci. sup.) quia voluntas nostra, adhuc ut conditio, non dat praestitutio certitudinem; ergo neque auxilio efficaci. Antecedens patet; Consequenti probatur: quia, cum auxilia sint media, quibus praestitutio comparatur, debent eodem modo habere efficaciam, ac praestitutio ipsa; præfertim, quia sicut Deus praestitutus ad gloriam infallibiliter consequendam ante visionem nostri consensus, ita praestitutus ad gratiam & auxilia. Rursum: quia aut hæc conditio ponitur ex parte effectus, aut ex parte cause, quæ sit quæ applicatio auxilii ad operandum. Si ex parte effectus: ergo tota efficacia auxilii est per modum actus primi ante istam conditionem; & ita à solo Deo. Si ex parte cause, aut voluntas applicat auxilium per vim propriam, quod nequit dici, aut per vires acceptas ab auxilio, & ita non erit conditio prævia, ut auxilium sit efficax, cum applicatio sit actus ipsius auxilii. Hactenus Felix.

Si dixeris: cooperationerae concomitantem voluntatis esse conditionem ad efficaciam auxilii, nam non datur auxilium efficax in actu primo. Contrà priò (inquit idem Auctor) nam si non est auxilium efficax sed effectus, de qua neque Scriptura, neque Aug. neque Latini. Autores loquuntur, dum agunt de auxilio efficaci, sed de virtute effectiva in actu primo. Secundùm quia ita non tribuitur auxiliis major infallibilitas in agendo, quæ tamen tribuitur à providentia humana humanis mediis, nempe concursus simultaneus, qui quando est, necesse est esse; ergo auxilium Dei efficax habet certitudinem in actu primo. Ita Felix.

Et mox subiungit: Denique probatur: nam si efficacia est à nobis: ergo præcipuum, quod est in justificatione, nobis tribuendum est, cùm Deo solus auxilium sufficiens tributatur, & efficax sit præcipuum, quod est contra Arauf. 2. cap. 23. Suan voluntatem homines faciunt, non Dei, quando id faciunt, quod Deo displaceat; quando autem ita (alli legunt, id) faciunt quod volunt, ut divini serviant voluntati, quāvis volentes agant, quod agunt; illorum tamen voluntas est, à quo præparatur & obtinet, quod volunt. Alli legunt: Illius tamen voluntas est, à quo & preparatur, & jubetur, quod volunt. Quæ lectione magis deseruit nostro proposito, & videtur magis congrua. Ibi autem tribuitur voluntati divina, quod præcipuum est in justificatione & bonis futuris.

Plane, inquis; sed hoc idem, quia Deus, præter auxilium sufficiens, dat consilia, præcepta, inspirationes &c. Contrà (inquit Franci. sup.) quia omnia ista non excedunt limites auxilii sufficiens. Deinde quia motus appetitus sensuvi, & ipse appetitus sunt à Deo, qui inclinant ad malum; & tamen non dicitur Deus præcipua causa, nec causa peccati; ergo neque præcipua causa justificationis, si ejus auxilium non est à se efficax. Sie ille.

Sed dicit aliquis, disparitas est; quod illa consilia, inspirationes, præcepta &c. dentur à Deo ex proposito vel intentione convertendi,

Tomus II.

seu salvandi hominem. Nunquid etiam dat motus appetitus sensitivi, & ipsum appetitum, ex proposito vel intentione peccati aut damnationis? Manifestum est, quod non, ut parebit ex infra dicendis de reprobatione. Igitur hoc argumentum Felicis à simili, non convincit intentum. Et sanè, si auxilium ex se est efficax, videtur quod voluntas non poterit ei resistere; quod est contra Trident. iefl. 6. can. 4. Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium, à Deo motum & excitatum, nihil cooperari assentiendo Deo existenti atque vocanti, quo ad obtainendam justificationis gratiam se disponat ac preparat, neque posse diffire si velis &c. anathema sit.

Respondet Felix sup. n. 11. Tridentinum solum velle, auxilium efficax non tollere libertatem; nam optimè stat, auxilium esse ex se efficax, & non tollere libertatem. Eodem modo respondetur ad Concil. Senonense Decret. 15.

contra Lutheranos: Fidei auxilium non est tale,

sui resisti non possit, quāvis fuerit Concilium

Provinciale, nec à Papa approbatum. Sie ille.

Quomodo autem sit libertas cum auxilio ex se efficaci, ostendimus Conclus. 2. Taniū hic addo, quod lego apud D. Aug. lib. 2. contra Li-

teras Petilian. c. 84. si tibi (inquit Aug.) proponam questionem, quomodo Deus Pater atrahat ad

Filiū homines, quos in libero di mittit arbitrio, for-

tafis eam difficile solvurus es. Quomodo enim at-

trahit, si dimittit, ut quis quod voluerit eligat? Et

tamen utrumque verum est, sed intellectu hoc pen-

trare pauci valent.

An ex illis paucis sint, qui invenerunt scientiam medianam, valde dubito. Ego ingenuè fato, me ex ipsis non esse. Sed neque Augustinus uspiam satis expressè declaravit hanc efficaciam divinæ vocationis, ut infallibiliter hominem trahat ad liberè consentendum; quia res est difficillima, & ab humanis sensibus remotissima, à quibus tamen intellectus noster pro hoc statu viæ dependet. Et forsitan ob hanc causam appellavit Aug. hanc vocationem Ste-cretam, dicens lib. de Prædest. SS. cap. 8. Mul-tos venire videmus ad Filium, quia multos credere videmus in Christum; sed ubi & quomodo à Patre audierint hoc, & didicerint, non videmus. Namirum gratia ista secreta est, gratiam vero esse quis ambi-gat? Herculè & modus quo tribuitur latens est; & ratio, quæ distribuitur, & quibusdam datur, & non aliis, paucis, & non multis, profunda est, & soli Deo cognita.

Ast urgent Adverfarii; eodem auxilio, quo unus convertitur, alter non convertitur: ergo non est à se efficax. Antecedens probatur ex Matth. 11. v. 21. V. a tibi Corezain, v. a tibi Beth-saida, quia si in Tyro & Sidone facta essent virtutes, que facta sunt in vobis, olim in cilicio & cinere pénitentiam egissent. Ergo eisdem miraculis & prædicatione, quibus Judæi noluerunt pénitentiam agere, Tyrii & Sidonii pénitentiam egissent. Respondeat Felix sup. cum Aug. de

Dono persever. c. 9. & 14. & Ambr. in Lu-cam cap. 5. quod Antecedens est verum de au-xiliis sufficientibus, quæ æqualia fuerunt in Ju-

Responsive

Felicis.

N. 2.

dæis

An voluntas possit resistere auxilio efficaci.

Concil. Trident.

Testimonium

D. Aug.

Gratia effi-cia secretæ

ef.

S. Aug.

dæis & in Tyriis; sed Tyriis data fuissent auxilia efficacia, quæ non data fuerant Iudeis. Sicut illæ.

88.
Argumentum
contra.

Solvitur.

An gratia
efficax ef-
ficialiter
distingua-
tur à suffi-
ciente.

89.
Objetio.

Solvitur.

90.
An solutio
nem confor-
mis D.
Aug.

91.

Cur Iudei
non potuerunt
credere
in Christi.

Infert aliquis: ergo iniuste increpantur Iudei; siquidem non erat in potestate eorum habere auxilium efficax; & si haberent, etiam egissent penitentiam, sicut Tyrii. Responde Felix supra neg. Consequentiam: nam (inquit) Iudei magis resistebant auxiliis sufficientibus, & ponebant impedimenta gratia, utpropter qui propriæ malitiæ obdurati erant, quæ impedita, & obduratio non fuisset in Tyriis. Ita hic Auctor. Ubi videtur supponere essentialiæ distinctionem inter auxilium sufficiente, & auxilium efficax; cum tamen communis sententia ea distinguat solo connotato, scilicet certi temporis, loci, dispositionis naturalis &c. ita ut idem auxilium entitatè nunc possit esse solum sufficiente, alio tempore efficax, respe-ctu unius hominis efficax, respectu alterius hominis tantum sufficiente. Sed nunquid, quia hæc sententia communior, id est superior? Judicent alii doctiores, ad meum propositum non spectat: nam semper verum est, efficacitatem auxilii non dependere à consensu voluntatis creare.

Dices: per auxilium sufficiente constituitur voluntas in potentia proxima ad operandum: ergo quodd exeat in actum secundum, & fiat efficax, fit à voluntate: nam, si operatur, erit efficax; & si non operatur, erit tantum sufficiente. Responde Felix sup. quod efficacia auxilii non consistit in reductione ad actum secundum; quia hæc est effectus efficacie; sed consistit in hoc, quod auxilium per modum aëris primi sit talis virtus, ut infallibiliter inferat operationem: unde ex operatione à posteriori colligitur auxilium esse efficax; non vero est efficax ab operatione. Sic ille, conformiter ad ea, que sup. ex eo retulimus.

Nunquid etiam conformiter ad mentem S. Augustini? Intendite. Ceteri (id est, non prædestinationis) ubi (interrogat S. Doctor) nisi in massa perditionis justo divino iudicio relinquuntur? Vbi Tyrii reliqui sunt & Sidonii, qui etiam credere potuerunt (id est, credidissent) si mira illa Christi signa vidiissent. Sed quoniam, ut crederent (non aut, ut possent credere) non erat eis datum, etiam unde crederent est negatum. Ex quo appetit habere quosdam in ipso ingenio divinum naturaliter munus intelligentie, quo moveantur ad fidem, si congruas invenientibus vel audiunt verba, vel signa conficiant; & tamen, si Dei altiore iudicio à perditione massa non sunt gratae prædestinationis discreti, nec ipsa eis adhibentur vel dicta divina vel facta, per qua posse credere (id est, crederent) si audirent utique talia, vel viderent.

In eadem perditionis massa reliqui sunt etiam Iudei, qui non potuerunt (hoc est, voluerunt) credere factis in confessu suo tam magnis clarisque virtutibus. Cur enim non poterant credere, non tacuitus Evangelium (Joan. 12. v. 37. & seqq.) dicens: Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non crediderunt (tametsi potuissent credere, si volu-

sent) in eum, ut sermo Isaia Propheta impleretur: quæ dixit: Domine quis creditis auditus regni, & brachium Domini cui revelatum est? Propriæ non poterant credere (id est, nolebant credere) quia iterum dixit Isaia: Excacavit oculos eorum, & induravit cor eorum, &c. Non erant ergo (infert Aug.) sic excavati oculi, nec sic induratum in Tyriorum & Sidoniorum, quoniam credidissent (& non tantum potuissent credere) si qualia viderunt isti, signa vidiissent.

Et post pauca: Hac (inquit) prædestinationem satis aperi etiam verbis Euangelii explicatur, non prohibuit Dominum, & proper incepit, quod pauli ante commemoravit: Credimus in Deum, & in me credite (Joan. 14. v. 1.) Proper perseverandum: Oportet semper orare, & non desistere (Luc. 18. v. 1.) Audium enim hoc, & faciunt, quibus datum est; non autem existunt (quamvis possint facere) siue audiant, si non audiant, quibus non datum est. Huc velut S. Aug. de Dono persever. c. 14. Ubi totam efficaciam gratiae videatur ultimæ refundere in decretum prædestinationis, sive in voluntatem, quæ voluit Deus ab æterno, ut talis converteretur ad prædestinationem fidei, non autem aliam.

Si vero à me queritur: an ergo dici nequeat, quod voluntas aliquid ex le operatur, quia do consentit gratia excitans? Dico cum Felicem sup. n. 12. quod si ly ex se idem sit, quod à principio intrinseco liberè se determinante verum est, ex se operari: si autem ly ex se idem sit, ac operari non ab alio priori agente, est falsum: nam Patres & Concilia, iusto & Paulus 1. Cor. 15. dicunt Deum esse primum agens. Abundanius illis omnibus laboravi, non ego autem, sed gratia Dei meum, v. 10. Rogas invenimus quomodo fieri determinari ab alio, cum indifferetia & libertate? Responde præsumptio Auctoris quod determinatio Dei non opponitur indifferentiæ; sed potius illam astruit; nam sollempniter opponitur salibilitati, & indeterminationi, & inefficacia; & ita non tollit libertatem: nam Deus determinans fortiter, id est, infallibiliter, & suaviter, ita ut voluntas liberè operetur, si lumen tollit indeterminationem. Sic ille.

Sed hoc est, quod queritur; quomodo possit tollere indeterminationem, manente libertate, cum illa determinatio non sit in potestate liberi arbitrii. Quæritur, inquam, quomodo determinet voluntatem ad unam partem, si eam dimittit, ut quod voluerit eligat. Res facit difficultas, quam pauca, ut sup. dixi ex D. Aug. suo intellectu penetrare valent. An inter illos paucos computandus sit noster Felix, celiqua aliis judicare ex iis, que jam ex ipso relata sunt. Quero ego: utrum prædestinationis hominum facta fuerit ad restaurandam ruinam Angelorum? Responso, erit

CON-

CONCLUSIO IV.

Prædestination hominum facta est ante prævisionem peccati originis, & non fuit facta ad restaurandam Angelorum ruinā.

Ita colligitur ex Scoto 3. dist. 7. q. 3. n. 4. in fine: posse, inquit, dici, quod prius naturā, quam aliquis prævidebat circa peccavorem, sive de peccato fore de pena, Deus prælegit ad illam curiam calefacientem omnes, quos voluit habere, Angelos & homines, in caris & determinatis gradibus, & nullus est prædestinatus tantum, quia aliis prævisus est casus, si se nullum oporteat gaudere de lapsu alterius. Pro-

consecutionem illius gratiam, decrevit permettere peccata omnia Angelorum, & tunc certò sciens, vacuas esse relinquendas multas Angelorum sedes, ordinavit, quod per homines, quos jam prædestinaverat, implerentur.

Consimiliter intelligi D. August. Enchir. 98. c. 29. quod sic incipit: Placuit itaque Universitas creatori, atque moderatori, ut, quoniam non tota multitudo Angelorum Deum defendo perierat, ea, qua perierat, in perpetua perdizione remaneret: qua autem cum Deo, illa deserente, per literat, de sua, certissimè cognitā semper futurā felicitate, secura gaudebat. Alia vero creatura rationalis, qua in boni-
nibus erat, quoniam peccatis atque suppliciis & ori-
ginalibus & propriis tota perierat, ex ejus parte repa-
rata, quod Angelicae societati ruina illa diabolica mi-
nuera, suppleret.

Quod autem Aug. sic posset & verò debet intelligi, patet ex his, qua immodicē subjungit: Hoc enim (inquit) promissum est resurgentibus sanctis, quod erunt aequales Angelis Dei. Itaque super illa Hierusalem mater nostra, civitas Dei, nullum civium suorum numerositate fit audabitur, sed ubi-
ore etiam copiā fortasse regnabit. Ergo fortassis plu-
res homines sunt electi ad gloriam, quam ceci-
derint Angelii. Neque enim (ut ibidem ait Aug.) numerum aut sanctorum hominum, aut immundorum demonum novimus. . . . Sed illorum ci-
vium numerus, sive qui est, sive qui futurus est, in con-
templatione est ejus artificis, qui vocat ea, qua non
sunt, tanquam ea qua sunt, atque in mensura, &
numero. & pondera cuncta disponit.

Si numerus sanctorum hominum fortè ma-
jor est, quam immundorum demonum, quis
non videt, prædestinationem hominum non
esse factam, ex mente D. Aug. ad restaurandam
ruinam Angelorum, saltem in intentione? Sic
enim numerus sanctorum hominum non ma-
jor esse deberet, quam immundorum demonum,
ut patet. Ergo hæc sententia non repug-
nat D. Augustino. Nunquid Scripturæ sacrae
Planè, inquit Aliqui illo Psal. 109, v. 6: Im-
plebit ruinæ, scilicet Christus, electos provehen-
do ad sedes suentium Angelorum. Et ex Paulo
ad Ephes. 1. v. 10. In dispensatione plenitudinis
temporum, instaurare omnia in Christo, qua in caelis,
& qua in terra sunt in ipso. Ergo Deus, per Chri-
stum reparando genus humanum, instauravit
numerum Angelorum, qui ceciderunt.

Indubie instauravit, ordinando, prout sup-
dixi, ut per homines, quo jam prædestinave-
rat, sedes illorum Angelorum implerentur. Vel
dic: omnia esse in Christo instaurata, in primis
quia Christus suā passione reparando genus hu-
manum electos suos perduxit ad regnum ce-
lorum, unde reprobi Angeli ceciderunt, ut ex-
ponit D. Aug. Enchir. 61. & 62. Secundo
quia adduxit pacem & concordiam inter genus
humanum & sanctos Angelos, qui, scilicet re-
paratione generis humani per Christum facta,
manserint inimici generis humani, sicut ma-
nent inimici reproborum Angelorum. Ita inter-
pretatur Aug. sup. c. 63. & 64. Denique: si
textum Græcum sequamur, instaurare idem ibi
est

Eodem modo
exponitur
D. August.

99.
Fotis plures
homines
sancti electi,
quam ceci-
derint Ang.

100.
Conclusio
nobis non
repugnat D.
Aug.

101.
Exponitur
Scriptura
Primis.
S. Aug.

Secunda
tertia.

est, quod recapitulare, ut sensus sit, eatenus
esse factam in Christo omnium recapitulatio-
nem; quia & Christo ut capiti omnia subiecit
Pater, omniaque sub hoc capite univit, juxta
illud Psal. 8.v. 8. *Omnia subiecisti sub pedibus ejus.*
Et in Christo, veluti quādam summā omnium
mysteriorum, impleta sunt varia illæ figuræ,
que ipsum præsumabant, velut interpretantur
Chrysostomus & alii SS. Patres.

D.Chryf.

102.

Quâ rati-
ne Christus
impleverit;
Smisung.

Igitur hoc testimonium Scriptura non est
ad propositum, ut bene notavit Smisung Sup.
n.778. ubi dicit nobiscum, homines nequa-
quam esse electos occasionaliter ratione lapsus
Angelorum. Et ad primam Scripturam, in con-
trarium Sup. adductam, respondet; Christum
implevit ruinas, est idem, ac perfecte &
auxiliis ruinas, victorianam de Gentibus reportan-
do, & regnum diaboli in ruinam adducendo,
suoque spirituali imperio colla Gentium sub-
dendo, non obstante diaboli & ministeriorum
ejus resistenter & persecutione: unde prædictis
verbis Propheta præmisit: *Iustificabit in nationibus;*
& prædictis verbis subdidit: *Conquassabit capita*
in terra multorum; &: *De torrente in via bibet,*
propterea exaltabit caput, id est, spiritualiter do-
minabitur. Sie ille. Igitur Propheta non lo-
quitur ibi de ruina Angelorum, & ejus imple-
tione; ac per hoc neque ista Scriptura est ad
propositum. Atque hæc satis de secunda parte
Conclusionis.

103.

Prædestina-
sio ad glo-
riam, &
gratiam ha-
bitualem fa-
ctiæ et ame-
prævisione
peccati.
Smisung.

Quantum ad primam, docet Smisung Sup.
n.780. prædestinationem hominum & Ange-
lorum ad gloriam & gratiam habitualem fa-
ctam esse ante voluntatem permisivam, & præ-
scientiam lapsus humani vel Angelici. Dicit
signanter: *Gratiam habitualem;* quia (inquit) ad
quædam gratiae auxilia, & quædam bonorum
operum merita, non potuerunt homines præ-
destinari, nisi supposita præscientia lapsus An-
glici vel humani.

104.

Alliqua am-
plia auxilia
gratiae
præsuppo-
nunt pecca-
tum. Qua-
illa.

Rogas, quæ sint illa auxilia? Ea enumerat
idem Author n.776. dicens: Tale auxilium est,
quod datur ad dolendum ex motivo superna-
turali de lapsu hominum, & Angelorum, vel ad
considerandum atque admirandum in permis-
sione illius lapsus inservitabile judicium sapien-
tia Dei, & ad contemplandam in illo lapsu
connaturalem insufficientiam creaturæ intelle-
ctualis, adeoque indigentiam gratiae ad vitam
peccatum, & auxilium ad considerandam
& laudandam Dei justitiam in puniendo pec-
cato Angelorum, & hominum; bonitatem
vero præservantem quosdam Angelos, ne ca-
derent, hominem vero post lapsum repararent
per Christum redemptorem; adeoque omnia
auxilia ad illos actus, quibus homines versan-
tur eiræ generis humani redemtionem, illam
contemplando, & pro ea Deo gratias referen-
do: nam sicut talis contemplatio, & talis affec-
cio in suo objecto adæquato essentialiter in-
volvit peccatum, ut actu positum; ita etiam
auxilium gratiae (quod non est nisi bonus in-
stinctus intellectus, vel bona morio voluntatis)
idem peccatum ut actu positum involvit in suo

objecto adæquato, ut patet. Idemque est de
auxilio ad penitendum de proprio peccato
personalis, & ad dolendum de alieno, & ad
volendum in se vel alio emendare peccatum, ad
agendum Deo gratias pro remissione peccati
&c. Item de auxiliis ad utendum remedios per-
cati, ut Sacramentis, Indulgencias, satisfac-
tibus &c. Hæc ergo auxilia, essentialiter sup-
ponentia peccata, non potuerunt prædestinari
sunt supposita prævisione peccati. Hucque
Theod. Et merito.

Intellige itaque Conclusionem de predilec-
tione non quoad omnes omnino ceteros,
sed principiores, scilicet gloriam, & gratiam
habituelam, caue auxilia gratiae, que in suo
conceptu adæquato non involvunt essentieller
peccatum. Quo supposito, probatur Con-
clusio ex Felice Sup.n.2. Deus prius cognovit
iustitiam originalē in statu innocentie, &
alia dona supernaturalia, quam peccatum ori-
ginale: sed talia dona danda erant proprie-
tati, eis prius volitam: ergo prius fuit pre-
statio, quam prævisio peccati; nam ordinata
volens, prius vult finem, quam media, qua
sunt dona supernaturalia, quibus male uter
Adamus peccavit.

Confirmatur 1. quia, cum gloria sit maxi-
mum & ultimum bonum creature in celo-
lis, & Deo proximus, est primum objectum
ad quod terminata est divina voluntas, prius
quam ad quamecumque permissionem peccati.
Confirmatur 2. nam prædestinatione Angelorum
& hominum, facta est in eodem modo
naturæ, cum nulla sit propter aliam; sed præ-
destinatione Angelorum fuit ante peccatum An-
gelorum, & Adam: ergo & nostra. Minor
probatur; nam prius voluit illis gratiam, quam
occaſionem merendi, vel demerendi; sed ante
gratiam voluit gloriam; ergo prædestinatione fuit
ante prævisionem peccati. Hæc Franciscus
Quæ latius deducta vide apud Theod. Sup. n.
780. & seq.

Ubi præclarè notat; nullam esse essentia-
lē connexionem inter peccatum, & gloriam, u-
nus gratiam habitualem, five hominum, five An-
gelorum, ob quam debet peccatum supponi
gratiam habitualem, & gloria illorum; sed prius se-
cō converso, cum gratia habitualem, & gloria in mo-
tus ultimo propinquior. Universitas autem (in-
quit Seorus 1. Dist. 7. q.3. s. sed hic sunt de Se-
dubia, n.3.) ordinata volens, prius videtur nō
hoc, quod est finis propinquius. Et quis ambigit
Deum ordinare velle? Ergo prius voluit gra-
tiam & gloriam, quam permissionem peccati.
Nonne reprobavit Angelus, & Adam peccato
amiserunt gratiam habitualem, in qua conditi
erant? Nemo dubitat. Quin inde gratia illius
excellenter occasionem eis dedit peccandi per
superbia: ergo ante voluntatem permisivam,
& præscientiam lapsus ipsorum, Deus decre-
vit, ut haberent gratiam habitualem; & per
consequens, iuxta jam dicta, decrevit, ut Angeli
electi, & Adam (supposito ex Cap.10. Sip.
quod sit salvatus) haberent gloriam; ad cujus

executionem deinde voluit permittere peccatum. Dicamus ergo cum Smil. Sup. n. 776. omnes homines & Angelos esse simul electos ad gloriam in eodem rationis signo, & simul ad gloriam habitualem in alio rationis signo, prout Stetus, in principio Conclus. citatus, satis indicat, quatenus inter prælectionem omnium hominum & Angelorum ad celestem curiam (ut loquitur) nullum ordinem ponit. Idem colligitur ex D. Aug. locis inferioribus allegandis, ubi de Angelis, & hominibus, quoad prædestinationis negotio, eamdem esse rationem significat; nec inter eos ordinem assignat.

Sed enim, opponit quispiam; Aug. ubique dicit, electionem hominum esse factam ex massa & damnata, ut patet infra, ubi de causa prædestinationis. Sufficiat hic, quod ait lib. de Corrept. & Grat. c. 7. Qui vero perseveratur non sunt procul dubio nec illo tempore, quo le pieque vivunt, in isto numero (filiorum Dei) computandi sunt: non enim sunt à massa illa perditæ & damnata, sed a massa illa perditæ & præficiuntæ Dei & prædestinatione discreti, & id est secundum propostum vocati. Ergo prædestinationis negotio, eamdem esse rationem significat; nec inter eos ordinem assignat.

Item loqui subinde Aug. de electione causa secundum ordinem executionis, frequenter tamen secundum ordinem intentionis, etiam quando ait, per electionem segregari hominem à massa damnata, & quando comparationem instituit inter electionem & reprobationem: & idem est de Patribus, Augustini doctrinam fecutis. Tunc autem (inquit ille) loquantur de massa damnata materialiter, non formaliter, sed de massa, quæ damnata est. Item loquentur de reprobatione negativa, quam vocant justum iudicium, non ratione sui, sed ratione subiecti, ad quod terminatur.

Sensus igitur est; prædestinationem esse segregationem à massa, quia licet pro illo signo rationis, quo aliqui eliguntur ad vitam æternam, alii vero negliguntur, nondum intelligatur damnata; tamen pro omni signo rei & durationis est massa damnata in præscientia Dei: reprobationem vero oppositam huius prædestinationis, adeoque reprobationem negativam esse justum iudicium; quia licet pro dicto signo rationis, nondum intelligentur reprobri esse subiectum iudicii (quia nondum præseatur peccatum) tamen in omni signo rei & durationis ab aeterno tales sunt in præscientia Dei. Sic ille. Et addit: Quae responsio forte probabilis est, licet mihi minus arideat, eo quod nonnulli violenter interpretari videantur modum loquendi D. Augustini.

Unde n. 5 § 8. aliter responder, Augustinum,

quando ait, per electionem segregari quempiam à massa damnata, intelligentum esse de massa damnata formaliter, & de electione illa, que ordine intentionis præcedit præscientiam peccati: at vocalam, Per, non designare causam segregationis proximam, sed remotam & ra-

dicalēm. Itaque sensus est; à præelectione ad vitam æternam, tamquam omnium aliorum futurum honorum radice, provisare, quod permisit, & præviā humani generis ruinā & masla damnata; sic præelecti ab illa eruantur; tametsi haec ruina, massaque damnata nondum intelligatur prævisa pro illo primo signo præelectionis ad gloriam: nam talis præelectio non tantum est causa illius boni, quod pro illo signo præparatur; sed etiam aliorum honorum, quæ pro aliis signis per alia decreta disponuntur; nam est causa voluntatis executivæ, & ea mediante, est causa executionis omnium meiorum, quibus electi ad finem prædestinatum perducuntur, ex quibus unum est segregatio à masla damnata. Ita Smiling.

Et probat à simili dicens: Hoc modo loquendi recte diceretur in rebus humanis, per adoptionem liberari filium adoptivum à debito perdendæ hereditatis, quod post adoptionem incurrit ob delictum in patrem adoptantem nōnullum, si effectus adoptantis sit ratus, ut nullam ob causam illum velit pater exheredare; sed absolutè irredat filium adoptatum ad hereditatem perducere; nam pater ex tali effectu impelletur, ut si post adoptionem filius delinquat, ei delictum ignoscat. Sic ergo, etiam in omni proprietate verborum, dicitur quis tu per præelectionem ad hereditatem æternam liberari segregarique à massa damnata, etiam si talis massa nondum prævisa intelligatur pro signo præelectionis ad hereditatem æternam. Hackenus, Theodorus. Sæc. bene pro explicatione D. Aug. & aliorum Patrum, qui possent videri contradicere nostra Conclusioni, sed revera non contradicunt.

Objiciunt præterea Adversarii: Si Adam non peccasset, non fuissent tot homines nati, quot nati sunt Adamo peccante: nam soli prædestinati fuissent nati, ut statim audiemus ex Scoto: sed in natura lapsa multi prædestinati procreantur ex patribus reprobis, ergo ad eorum prædestinationem præcessit permisso peccati parentum. Respondeo ex Scoto 2. Dist. 20. q. 2. Solvitur obiectum prius hominem prædestinari, quam Deus iactio ex determinari, ut ex tali patre nascantur. Haec sunt Scoto. verba Doct. Subtilis d. loco: Dico, quod soli nati electi fuissent in statu innocentia nati. Ratio soli nunc est, quia omnis ordinatè volens, post volitionem leti suis finis immediate vult illud, quod est immediatus vel sent nati in proximi fini. Deus est volens ordinatè: ergo primum sentia, vult seipsum, vel bonitatem suam tamquam finem. Secundo vult bonum creature rationali ultimatum, quod est communicatio creatura, sive communicatio beatifica sua beatitatis creatura tali: & postea vult gratiam, quæ ordinatur ad beatitudinem buju, vel ad fruitionem ejus: & posteriori vult istum beatum vel beatificabilem esse nasciturum à tali parente, quod effe supponitur gratis.

Cum ergo (ut dictum est) prius sine beatitudini determinati, quam quod nascantur ex talibus parentibus, per quoscumque parentes nascantur, ex quo definiri, habent rationem posterioris, hujusmodi parentes non quam nasci posterunt variare determinatos beatificandos à voluntate tali parentis.

*Alia solu-
tio.*

rate divina, quin iidem in numero nascantur. Ergo, secundum Scotum, ad prædestinationem, etiam eorum, qui procreantur ex patribus reprobis, non præcessit permisso peccati parentum. Alter responderi posset, executionem prædestinationis aliquorum supponere peccatum aliorum; v.g. executionem prædestinationis Matthiae, lapsum Iuda. Attamen, siue Deus prius decrevit talem fore, quam taliter nasci, sic indidem prius decrevit, talem fore beatum, quam taliter nasci, & prius decrevit in intentione Mathiam salvare, quam permittere peccatum Iude.

*115.
Alia objec-
tio ex rati-
tione.*

S. Greg.

*116.
Solutio ex
Smising.*

*Objec-
tio terci-
da.*

*Respon-
sio
Smising.*

117.

stionem, in qua agimus, ut Sup. notavi, de prædestinatione pro principaliori tantum parte, scilicet ad gloriam & gratiam habitualem, & hanc gratias actuales, quæ in suo conceptu adequamus, non involvunt essentialiter peccatum. Pono D. Aug. ibi loquitur de gratia actualibus, particulatis, quibus sit, ut homines non solum possint facere, sed re ipsa, non obstante concupiscentiam, faciant ea, quæ sunt necessaria ad salutem. Enimvero tractat de gratia hominis integræ, per quam non perseveravit, & per hoc de sufficienti tauum; non autem dicit gratiam, quæ homo perseverasset in finem usque, fuisse minus potentem. Atque ut hoc etiam dixisset, pater ex dictis, quod eidem non opponatur nostra Conclusionis.

Sed hic nondum finis objectionum. Dux (inquit Aversarii) elegit homines ad determinatum gradum gloriarum; sed talis gradus superponit scientiam peccati; ergo prædestinationis. Etia est post prævisionem peccati. Minor probatur: nam occasione peccati gloria aucta est ex illo Joan. 10. v. 10. Ego veni ut vitam habeam, & abundantius habeant. Respondet Felix sup. negando Minorem. Ad probationem dicit, quod Aliy abundantius, non significat, quod major gloria, efficiens recipient prædestinationem per adventum Christi in carne passibili, quoniam recipierunt, si venisset in carne impossibili, à Adam non peccasset, sed quod eadem gloria daretur ali titulo, nempe per operacionem. Vel Aliy abundantius intelligitur de gloria accidentali, quæ prædestinatis auctoritatem, & quod habeant tantum ac talem Redemptorē. Sic illa.

Urgent Adversarii: Si Adam non peccasset, prædestinationi ubiorem gratiam consequentur, quoniam modò salutem suam operentur usque in finem; qui tamen iidem, & non plures fuisse illam operari & salvandos, si Adam non peccasset, quantum est ex vi præsentis decreti prædestinationis, ut recte Scotus 2. Dist. 20. q. 2. Unde & illi soli, qui nunc salvantur nati fuisse, ut ibidem cum Gregor. asserit: non autem probat argumentum, quod paucitas salvandorum sit præfinita & prædestinata post prævisionem lapsus Adæ, ut enim sibi diximus, quod est prius in executione potest esse posterius in intentione. Ita Theod.

*116.
Objec-
tio terci-
da.*

*Respon-
sio
Smising.*

117.

Hoc autem non est contra nostram Conclu-

Cui si objicias: major gratia datur electis post Adæ lapsum, quam fuisse data, si ille non peccasset, juxta D. Aug. lib. de Corr. & Grat. cap. 11. ubi gratiam hominis lapsi potentiores appellant, ut alibi vidimus; gratiam vero hominis integræ latiorum: igitur numerum salvandorum, & quantitatem gratiarum, illis conferendam, Deus non prædestinavit ante præsumum Adæ lapsum, & consequenter non ante lapsum Angelorum, ex quo ille occasionem habuit. Respondet ibidem: concedendo, ea auxilia potentiora, quæ nunc requiruntur ad superandam rebellionem depravatae naturae (de quibus auxiliis loquitur Aug.) fuisse deereta post præsumum peccatum Adæ, ut supra dictum est de aliis auxiliis, quæ peccatum, ut actu positum, essentialiter respiciunt. Sic illa.

Denique objiciunt: quod Christus fuit prædestinatus ante Angelos & homines, etiam in anno omnium Caput, sed prædestinationis Christi fuit post peccatum, ut patet ex Scriptura Match. 13. v. 11. Venit enim filius hominis salvare, quod periret. Ergo homines prædestinati sunt post peccatum. Respondet Felix Sup. & bene negando Minorem. Nam (inquit) Scriptura & Patrum loquuntur de adventu Christi in carne passibili, qui non fuit prædestinatus ante Angelos & homines; sed post præsumum lapsum hominum. Alia fuit prædestinationis Christi; quæ Deus ordinavit seu decretivit in primo instanti Filium incarnandum.

incarnandum in hac natura humana, non tamē
eum modo possibilis aut impossibilis, &
illa fuit facta ante pravissimum peccatum Adæ, ut
in terminis docet Scotus, dist. 7. n. 3. ibi.

Universaliter ordinatè volens prius videtur velle
hoc quod est finis propinquius; & ita sicut prius vult
gloriam alium, quam gloriam; ita etiam inter prede-
stinationes, quibus vult gloriam ordinatè, prius videtur
vult gloriam illi, quem vult esse proximum fini; &
Gloria cui alteri vult gloriam; & prius cuilibet alteri vult
gloriam & gloriam, quam prævia deo opposita iforum
habitum, scilicet gratia & gloria, scilicet peccatum
& damnationem. Ergo à primo, prius vult anima
Christi gloriam, quam previdet, Adam casuram.
Quies autem auctoritates possunt exponi sic, scilicet
quod Christus non venisset ut redemptor, nisi homo
adipiscit, neque foret ut passibilis. Ita Doct. Sub-
sistit. Sed hæc controversia, utrum Christus ve-
nisset, si homo non peccasset, spectat ad Tract.
de Incarnatione, & idem eam pertransito. Ad a-
lii propero, & quarto, an objectum proximum
prædestinationis sit natura ut sic, vel personata,
& dico:

CONCLUSIO V.

Natura rationalis ut sic est objectū
proximum prædestinationis.

VIdeatur esse sententia Scotti 3. dist. 7.
q. 3. n. 2, ubi docet humanam naturam
Christi fuisse prædestinatam ad gloriam, & uni-
onem hypostaticam: Cum (inquit) prædestinationis
sit præordinatio aliquius ad gloriam principaliter, &
ad aliis in ordine ad gloriam. Et huic naturæ huma-
na in Christo præordinata sit gloria, & unio ista in
Verbo in ordine ad gloriam; quia non tanta gloria
sufficeret sibi conferenda, si non esset unita sicut modo
sufficiens &c. Et si dicas: prædestinationis primò re-
sponsus personam, & ita oportet hic primò inventire ali-
quam personam, cui Deus primò prædestinavit glori-
am, & istam unionem in ordine ad gloriam; nulli au-
tem persona prædestinavit illam unionem, non perso-
ne Verbi ut Verbi. Pater. Nec illi persona ut subsistentia
in natura humana, quia includitur ista unio.

Respondeo: quod potest negari ista propositione, quod
prædestinationis respicit solam personam: sicut enim
Deus præcepit unum bonum aliud à se disjungere, non tan-
tum suppositum, sed naturam; ita etiam potest aliud à
se præordinare, vel præoptare bonum illi conveniens. Et
ita potest natura huic præoptare bonū illi conveniens;
Et ita potest illi præoptare unionem istam in ordine
ad gloriam, & non personam. Verum est tamen, quod
in multis aliis ab ipso prædestinationis respicit perso-
nam; quia in nullo alio præordinavit Deus bonum
naturam, nisi præordinando bonum personam. Et ratio
huius est; quia nulla natura prædestinabilis est non
personalis personalitate creata, nisi ista; & idem nec
potest præordinari sibi bonum, nisi ista.

Ergo, secundum Scottum, natura humana in
Christo, scilicet personalitate, fuit objectum
proximum prædestinationis, non tantum ad u-

nionem hypostaticam, sed etiam ad gloriam; *si seclusus*
quidquid Aliqui reclament, maximè de præde-
stinatione ad gloriam, sed sine solidi fundamen-
to, ut patebit ex dicendis. Enimvero, ut ait Fe-
lix de Prædest. cap. 3. diffic. 1. n. 3. gratia & glo-
ria sunt habitus & actus voluntatis; sed tales a-
ctus & habitus solum dependent à suis potentiis;

ergo si tales potentia, & natura, à qua diman-
tant, darentur separatae à personalitate poterit
Deus talen naturam ad tales actus vel habitus
prædestinare. Et sicut anima rationalis, à per-
sonalitate separata, nonne fruatur Deo? Ergo (in-
feri idem Author) ad talen fruitionem est præ-
destinata; ergo natura, separata à personalitate,
poterit etiam prædestinari.

Respondent Adversarii: animam separatam
capacem esse prædestinationis propter ordinem
quem dicit ad subtilendum in corpore. Sed
contraria (inquit Felix loc. cit.) quia etiam natura
diceret ordinem ad personalitatem propriam:
ergo esset capax prædestinationis. Secundum: quia
inclinationis ad corpus nihil efficeret animam, ut
sit subjectum prædestinationis, cum gloria sit
in actibus intellectus, & voluntatis, quos anima
sine corpore, natura sine personalitate exercere
potest. Sic ille. Procul dubio, reponit quispi-
am, gloria sit in actibus intellectus, & voluntatis,
sed actiones sunt suppositorum; ergo na-
tura sine suppositalitate non est capax prædesti-
nationis.

Respondeo: Felix sup. n. 4. quod actiones sunt
suppositorum denominative tantum; nam natu-
ra singularis est principium quod operationis;
accidentia enim denominare solent non solum
principium à quo suum, sed etiam subjectum,
in quo recipiuntur, cum ergo suppositalitas, cum
sit complementum substantiale naturæ, præsup-
ponatur ad operationem, hæc non solum deno-
minat naturam; sed etiam suppositum. Unde
Aristoteles 1. Metaph. ait: Actiones sunt sup-
positivæ singularium, & objectivæ ræca singula-
ria, id est, natura singularis præsupponitur
cum suppositalitate, antequam operetur; non
tamen docet, suppositalitatem esse principium
operationis. Sic ille. Evidenter apud me, &
complures alios, suppositalitas creata solum est
negatio. Unde non approbo, quod Felix ibi
dicit, suppositalitatem esse complementum sub-
stantiale naturæ, si intelligat complementum
positivum. Sed neque recipio istud, quod ibi
dicit n. 1. supponit, personalitatem seu supposi-
talitatem realiter distinguere à natura, nisi intelli-
git realiter negativè.

Similiter displaceo, quod eodem numero no-
tat, non repugnare dari naturam sine propria
aut aliena personalitate; hoc inquam, non pla-
ceret: nam quilibet natura vel dependet ab alio
per unionem intrinsecam dependentia, vel non
sic dependet ab alio; si primum, substitut alienam
subsistentiam; si secundum, propriam: hoc est, vel
unitur alteri naturæ, vel non; si primum, substi-
tut alienam subsistentiam, si secundum, propriam, que
non est probabiliter aliud, quam duplex nega-
tio, actualis scilicet, & apertitudinalis unionis in-

125.
*Quæ rati-
one actiones
sine supposi-
torum.*
Felix.

126.
*Quæ rati-
one actiones
sine supposi-
torum.*
Aristot.

127.
*Qualibet
natura vel
substitut
propriam sub-
sistentiam vel
alienam.*

Felix. trinsecta dependentia ab alio. Sed haec controverbia spectat ad Philosophos. Felix de Incarnatione cap. 6. diffic. 5. utramque sententiam tanquam probabilem defendit, & hic videtur fatus sententiam, quae dicit subsistentiam esse modum quemdam positivum natura superadditum; & nihilominus bene respondet ad praedictam objectionem, negando istum modum esse operativum.

128. Sed urgent Adversarii, & dicunt: Humanitas Christi prius fuit praedestinata ad unionem hypostaticam, quam ad gloriam. Probatur prius nam Christus dicitur ad gloriam praedestinatus; ergo presupponitur humanitas personata. Secundum: praedestinatio fit prius ad principaliorem dignitatem; sed dignitas principalior humanitatis Christi est unio hypostatica, teste D. Augustinus de Trinit. c. 19. ibi: In rebus enim, per tempus ortis, illa summa gratia est, quod homo in unitate persona conjunctus est Deo. Ergo prius volita est unio hypostatica, quam gloria. Ergo terminus praedestinationis debet esse natura personata.

Responsio
ad primam
probationem

Respondeo cum Scoto sup. negando Assumptionem. Ad primam probationem, responderet Felix sup. de Praedest. quod Christus dicitur praedestinatus ad gloriam ordine executionis; at verò ordinis intentionis sola humanitas est, quam praedestinata est ad gloriam. Id est, gloria, ad quam humanitas praedestinata fuerat ab aeterno, collata est in tempore Christo: atque adeò ab aeterno voluit Deus eam Christo conseruare.

129. Ad secundam probationem ex auctoritate D.

Aug. responderet Scotus 3. dist. 2. q. 1. s. Ad argumenta principalia, n. 11. Quod est summa gratia in ista unione (hypostatica) quia summa gratia in congruo voluntatis divina, que fuit principium assumptionis. Non est autem summa gratia habitualis ex vi unionis, in ista unione, licet de facto ista concinitur istam unionem. Unde auctoritas Augustini potest exponi de facto, quia loquitur de rebus, post tempus ortis, quod inter illas summa gratia est in unitate natura ad Verbum divinum. Itaque unio hypostatica (ut vult Felix sup.) est summa gratia, quatenus includit beatitudinem, & cetera dona, quae reperiuntur in Christo, scilicet unio praesens, vel dicitur summa gratia, quatenus est dispositio de congruo ad summam gratiam habitualem, & gloriam; vel tertio dicitur summa gratia, quia sola Incarnatione inter omnia opera Dei ad extra est opus merè gratuitum, cum nullam supponat ea ulam meritoriam; nam reliqua opera gratiae supponunt in executione ipsam meliore incarnationem, ut principium meriti. Ita Franciscus.

130. Idem declaratur ex Scoto. Audi nunc Scotus sup. n. 10. Dico, quod ista (unio hypostatica) est major quantum ad actum primum: quia per hanc communicatur esse persona assumentis natura assumpta; Etiam modo de facto ista includit alia uniones (potius beatifica) quae est ad actum secundum, & operari: sed de possibili, si separaretur, illa esset major, quae esset natura ad Verbum, ut ad terminatum, quantum ad actum primum; licet non quantum ad actum secundum, & esse beatificum; quia beatitudo magis est in operatione, & ideo illa est major quantum ad operationem. Vel magis propriam

loquendo, potest dici, quod neutra est major alli, quia sunt alterius rationis, & cum neutra necessario inducat alia, potest una esse sine altera. Ita Doct. Subtilis.

Interim 4. dist. 49. q. 2. n. 10. vocat unionem hypostaticam simpliciter perfectiori nomen, Aliquis illas simpliciter perfectiori nomen, atque, alias simpliciter minus perfectus est beatificus. Exemplum, perfectissimus illas est in naturam humanam, ut personaliter unitam Verbo: nam scilicet ille est formaliter beatificus. Illas autem Dei irini in Michaelen, qui est simpliciter minus perfectus, est simpliciter beatificus. Num inde recte infertur: ergo humana natura in Christo prius fuit praedestinata ad unionem, quam ad gloriam? Potest dici (inquit Scotus 3. dist. 7. q. 1. n. 5.) quod cum in actione atque sit contraria processus in exequendo ei, qui est in intendendo, & Deus prius ordinat executionis unius sibi naturam humanam, quam conculerit sibi summam gratiam vel gloriam, econverso potest ponere in intendendo, si Deus prius voluit aliquam naturam non sibi habere summam gratiam, ostendens, quia non poteret eum conferre gloriam secundum ordinem naturarum; & quod secundum voluit, illam naturam sibi in persona Verbi, & sic Angelus non subesse puto homini.

Nec obstat, quod unita sit simpliciter excellenter seu perfectior; quia optimè potest perfeccius ordinari ad imperfectius, quando conculnatur ex voluntate Dei: nam Incarnatione, quae est perfectior, ordinatur in remedium peccati, quod imperfectius est. Cur ergo neque similiter ordinari ad gloriam, et hoc sit minus perfecta? Quemadmodum (inquit Scotus sup. n. 2.) merita cadunt sub praedestinatione, sine quibus non ordinaretur congruo quis ad tantam gloriam sint, sicut cum eis; ita videtur ista unio ordinari ad tantam gloriam de congruo, licet non cadas sub praedestinatione tanquam meritum.

Seicè dicit: de congruo; nam (inquit Feuer de Incarnatione c. 19. diffic. 2.) unioni, secundum pacto, non debetur de condigno gratia, neque gloria, sed tantum ex congruentia; hec docet Augustinus. Sed est, si medium dignum, ut Aliquot, quid rum? An idem non potuit Deus ordinare Incarnationem ad gloriam? Cur mihi, quam opera bona, quae sunt meritoria de condigno gratiae & glorie? Non video sufficientem disparitatem. Et sic manet Conclusionis nostra vera, saltem in humana natura Christi, quae erat propria personalitate, & tamen praedestinata fuit, ut diximus, rum ad unionem hypostaticum ad gloriam & gloriam. Enimvero cum hinc humanitas secundum se fuero unita Verbo, & si secundum sumptum ab eo, & non ratione supponit; ipse est, nam dicitur Deus primariè conculserit dominum Iesum supremum unionis, & non ratione suppositi; de aliis vero donis patet; nam dona gratiae & justificatio, & gloria collata semel nature humanæ semper in ea manerent, etiamsi illa virga mutaretur supposita.

Atque haec ratio probat veritatem Conclusionis etiam in aliis electis. Quippe licet Scotus in principio Conclusionis citatus recte note, quod

quod in omnibus aliis prædestinatione respiciat personam; quia in omnibus aliis natura humana est personata propriâ personalitate; hinc tamen non sequitur, prædestinationem in aliis omnibus respicere personam ut sic, sive natum quatenus personatam; sed solùm respicere naturam, quæ personata est propriâ personalitate; maximè cum, ut dictum est, personalitas creta probabilitate solùm sit duplex negotio unionis scilicet actualis & aptitudinalis dependens, quæ nullatenus est elicita, vel receptiva gratia aut gloria, sed principium elicitiū & receptivum est natura secundum se; & idcirco ut sic est objectum proximum prædestinationis, & non ut personata, sive ratione personalitatis; quia, ut mox dictum fuit, dona fætui naturæ collata manente eadem, etiam si ipsa mutaret personalitatem, v.g. si ea, quæ nunc propriâ gaudet, postmodum alienâ subalteretur.

Igitur, ut finem imposamus huic controversioni, objectum seu subiectum prædestinationis est omnis & solus prædestinatus tam ex hominibus, quam ex Angelis, secundum natum humanum, vel Angelicam ut sic. Et si à me queritur: ecquis numerus prædestinationis? Novit ille, qui prædestinavit, non ego, qui consiliarius ejus non fui. Hoc firmâ fide credo, numerum eorum esse certum & immutabilem, ut edidero sequenti Conclusione, que talis est.

CONCLUSIO VI.

Certus ac immutabilis numerus electorum in divina præscientia librum Vitæ constituit.

135. Neipiam cum verbis S. Aug. lib. 14. de C. vit. c. 26. circè finem: Omnipotenti Deo summo et summe bono, creatori omnium naturarum; voluntatem autem bonarum adjutor ac remuneratori; malarum autem relictori & damnatori, utrariumque redemptori non desuit utique consilium, quo certum numerum civium suâ sapientiâ prædestinatum, etiam ex damnato genere humano, sua civitatis impleret; non eo sum meritis (humanis) quandoquidem universa massa, tamquam in vitiata radice, damnata est, sed gratia discernens. Et lib. de Corrept. & Grati. 13. in principio sic ait: Hac de his loquor, qui prædestinati sunt in regnum Dei, quorum ita unus est numerus, ut nec addatur eis quisquam, nec minuatur ex eis. Et ne id gratis dicere videatur, probat ex illo Apocal. 3. v. 11. Tene quod habes, ne alii accipiunt coronam tuam. Si enim (inquit S. Doctor) alius non est accepturus, nisi iste perdidit, certus est numerus. Quippe iste nunquam perdet, dicente Christo Joan. 10. v. 27. & 28. Ego cognosco eas (oves meas) & sequuntur me; & ego vitam eternam do eis, & non peribunt in eternam, nec rapiet eas quicquam de manu mea. Et Apostol. 2. v. 19. Firmum (inquit) fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc;

Tomus II.

cognovit Dominus, qui sunt ejus. Ergo, secundum D. Aug. numerus electorum certus est, neque augendus, neque minuendus.

Isthæc est communis sententia Catholicorum, quæ, supposita omnisciencie Dei, immutabilitate, & infallibilitate decreti ipsius, de ratione quibus in præcedentibus egimus, plusquam meridianâ est. Breviter hic dico: voluntas Dei efficax semper impletur; & nihil impletur nisi Deo volente, vel permitente; neque in tempore accedit Deo novum aliquod decretum. Ergo numerus electorum certus est, neque augendus, neque minuendus, idque ex præfinitione divina, id est, efficaci & absoluta Dei voluntate, quæ ab æterno decrevit ipsis dare gloriam.

Hanc tamen certitudinem (inquit Smif. Sup. 138. n. 795.) nec omnes admittunt, nec omnes, qui Massilienses admittunt, rectè explicarunt. Massilienses enim (ut Prosper in Epist. ad Aug. scribit) non ac quiescebant, Prædestinationem electorum numerum ex præfinitione augeri posse nec minuiri. Nam (ut Hilarius ad natione. eudem Aug. scribens ait) si sic prædestinati sunt, inquietum, ad utramque partem, ut de aliis ad alios nullus possit accedere, quod pertinet tanta existentia corripitionis instantia. Ex aliquibus interpositis: Inde est quod illud pariter non accipiunt, ut eligendorum, rejicendorumque esse definitum numerum velint. Non quod negant, Deum habere certam præscientiam numeri electorum; sed quod negant esse electorum numerum certum ex definitione, & prædestinatione divina.

In alterum extremum declinantes recentiores Hæretici, ita certum esse dicunt numerum electorum ex præfinitione divina, ut talis præfinitio absolute & simpliciter necessiter electos ad operandam salutem luam; quia censent præfinitionem salutis cum libertate eam cosequendi non posse consistere; quod principium etiam Massilienses supponebant, & illo supposito, ut salvarent libertatem, negarent præfinitionem. Denique; Catholici aliqui censent, numerum electorum esse certum ex præfinitione gratiae efficacie; non tamen ex præfinitione gloriae, quasi hæc ante operum prævisionem his & non illis sit præfinita. De hoc agemus infra, ubi de causa prædestinationis. De fundamento hæreticorum superius tractavimus, & ostendimus, quomodo nec præscientia Dei, nec providentia, nec prædestinatione præjudicent libertati creatarum.

Tantum hic nota cum Smif. Sup. in fine, præcisè ex præfinitione non esse ita certum numerum electorum, quin illâ præfinitione posita, potuerit esse major numerus electorum per alias electionem; sed solùm esse certum numerum electorum ex præfinitione, ut præfinitio modò facta est, nullâ adjunctâ aliâ electio- ne circâ alios; sed potius adjunctâ voluntate non eligendi alios. Dico ergo rursum, electorum numerum esse certum & immutabilem. In quo conseruantur hec certitudo. Smifing.

140.
An præcisè
ex præfini-
tione ora-
tur hec cer-
titudo.

O 2 Sed

141.

Oppugnat
ex Script.

Sed enim, reponer aliquis; id repugnat Scriptura sacra, quæ non semel significat, quempiam posse deleri de libro vita, Exod. 32. v. 31. & seqq. Ave dimittit eis hanc noctam: aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti, dicebat Moses Domino. Cui respondit Dominus: Qui peccaverit mibi, delebo eum de libro meo. Item Psal. 68. v. 29. Deleantur de libro viventium, & cum justis non scribanur. Antequam explicem has Scripturas, Operæ precium erit declarare, quid sit liber vita, cuius Scriptura sacra sapientia meminit: ad Philipp. 4. v. 3. Quorum nomina sunt in libro vita. Apocal. 3. v. 5. Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis, & non delebo nomen ejus de libro vita. Et cap. 13. v. 8. Adoraverunt eam (bestiam) omnes, qui inhabitant terram, quorum non sunt scripta nomina in libro vita Agni, qui occisus est ab origine mundi. Præterea cap. 17. v. 8. Mirabantur habitantes terram, quorum non sunt scripta nomina in libro vita à constitutione mundi. Et cap. 20. v. 12. Vidi mortuos magnos & pusillos, stantes in conspectu throni, & libri aperti sunt, & aliis liber apertus est, qui est vita, & judicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera ipsorum. Ac paulò post v. 15. Qui non inventus est in libro vita scriptus, missus est in flagrum ignis. Denique c. 21. v. 27. Non intrabit in eam aliquid coquuntatum, aut abominationem faciens, & mendacium, nisi qui scripti sunt in libro vita Agni.

142.

Quid sit
hic liber.
Smiling.Sententia
D. Thomæ.

Debere autem (inquit Smis. sup. n. 797, in fine) in his locis intelligi conscriptionem salvandorum & damnandorum in scientia Dei, de quibusdum locis manifestum videtur; nec occurrit ratio, ob quam extera loca non habent eundem sensum. Sic ille. Ubi videtur recipere sententiam D. Thomæ, qui 1. part. q. 24. a. 1. in corp. ait: Ipsi Dei notitia, quæ firmiter retinet, se aliquos prædestinasse ad vitam eternam, dicitur liber vita. Itemque ad 4. Dicendum, quod secundum rationem difficit liber vita à prædestinatione. Importat enim notitiam prædestinationis, sicut etiam ex Glossa inducitur appareat. Rogas, quæ sit illa Glossa? Respondeo: super illud Psal. 68. v. 29. Deleantur de libro viventium, dicens: Liber iste est notitia Dei, quæ prædestinavit ad vitam, quos præscrivit.

143.

Liber vita
non est ipsa
prædestination.
Smiling.

Itaque secundum D. Thomam (ut eum explicat Smis sup. n. 799.) prædestination est scientia practica, ostendens voluntati divina effectum, ut eligendum; liber autem vita scientia speculativa, repræsentans eundem effectum, ut electum & actu futurum; & quod inde sit, illa scientia est prior secundum rationem; ista vero secundum rationem posterior prædefinitione voluntatis. Unde (inquit Theod.) in omni sententia de essentiali ratione prædestinationis liber vita est secundum rationem posterior prædefinitione. Atque adeo convenit hic. Autem cum Doct. Angelico in eo, quoddlibet liber vita non sit ipsa prædestination, sed notitia consequens prædefinitionem. Si inferas: ergo multiplex erit scientia Dei (quod est contra simplicitatem Dei) eritque aliis liber vita, aliis liber mortis; ac denique aliis liber vita gratia, & aliis liber vita naturæ: quia Deus habet præscientiam malorum sicut bonorum, & præscientiam vita natuæ sicut præscientiam vita gratiae, quæ sunt contra communem modum loquendi Doctorum.

Respondet præfatus Auctor sup. n. 800, degando Sequelas; primam quidem; quia multiplex terminatio ejusdem actus divine scientia non est contra simplicitatem Dei; & illam multiplicem terminationem, quæ ex objectorum sumitur distinctione, solùm indicavit Scriptura, quando scientiam Dei libros appellat, quam namen ob ejus simplicitatem etiam alibi librum vocat, dicens: In libro tuo omnes scribentur. Ratio terminationis vero possunt libri divina scientia ita distinguiri, ut alius sit liber perforum, quibus Deus decrevit gloria & gratia, vel damnationem; alijs item liber legum, pro quarum observantia, vel transgressione decreta est gloria vel damnatio. Secundam vero Consequentiam agat: quia licet Deus habeat scientiam malorum, illam Scriptura non appellat librum mortis, sed sub nomine libri simpliciter dicti comprehendit, cum ait: In libro tuo omnes scribentur, libri aperti sunt, iudicari sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris. Cujusmodi loquendi ratione reddit S. Tho. sup. ad 3. dicimen: Non est consuetudo scribiri eos, qui repudiantur, sed eos qui eliguntur.

Ratio etiam esse potest; quod liber vita per autonomiam, & quidam principali liber sit, la quo pacto non datur liber mortis; quia Deus mortem non fecit, ne delectatur in perditionibus nostris, ut eas, velut ex intentione, notet principaliiter in libro præscientie. Ob quod etiam subinde in Scriptura dicitur, nolite probos. Matth. 15. Lue. 13. scilicet quidam principali scientia, quæ est approbationis, qui dicitur præseire plebem suam, ad Rom. 11. nosse qui sunt ejus, 2. Timor. 2. & novile viam justorum, & eorum nomina scribi dicuntur in ecclesiis Lue. 10. Ad eum autem recedentes ferri in terra Jerem. 17. Quidem tamen enem, præscientiam malorum posse vocari librum mortis, quod colligunt ex Ballo in illud cap. 4. Ilaicæ: Et erit: Omnis qui relictus fuerit &c. Et Nazianzeno Orat. 41. Quæstio est de nomine re ipsa ita loquitur Hieron. in cap. 7. Dulcis: Vnus est liber bonorum cum suis operibus, & alter est malorum cum suis peccatis. Unde & Ecclesia in Prosâ defunctorum: Liber (inquit) scriptus proficeretur in quo totum continet, scilicet bona & mala.

Tertiam denique Consequentiam negat Theod., quia non dicitur aliquis eligi ad vitam naturæ, eum electio supponat naturam cum his, quæ sibi debentur, quæ talia sunt; sed dicitur eligi ad dominum indebitum naturæ, eique superadditum; liber autem vita in Scriptura significat conscriptionis electorum, & sic non debet præscientiam vita naturæ appellari liber vita. Ita Smis. Igitur postea illas Consequencias non est recedendum, & sententia D. Thomæ; etiam ob aliam rationem, ab ea recedat Felix de Prædest. c. 2. n. 10. ubi sic inquit: Si liber vita sumitur à metaphorâ (scilicet) ait S. Tho. sup. in corp.) rerum humanaarum, & liber sit, in quo cognoscitur & legitur, quod

litteris, vel desideramus scire, liber est decre-
sum, vel actus Dei, in quo prædestinatione con-
sistit, & non notitia; nam hæc potius est actus
legendi, quam liber. Ex quo deducio, quod li-
ber vita solum distinguuntur à prædestinatione,
quod hæc solum respiciat gloriam; at vero li-
ber vita dicit ordinem ad intellectum Dei le-
genis. Sic ille.

Cui favere videtur S. Aug. quando 20. de Ci-
vit. c. 15. circa finem ait: Non Deum liber iste
(logitur de libro vita) commemorat, ne obliuione
fallatur, sed prædestinationem significat eorum, qui
in eterna habent vita. Respondebat Smilung. sup.
n. 799. Augustinum sapè describere prædesti-
tutionem per præscientiam, quæ descriptio est
per quid consequens formaliter seu essentiale
rationem prædestinationis. Et ita etiam hoc
loco sit librum vita esse idem, quod prædesti-
tutionem; nam immoderata subiungit: Neque
nim negit eos Deus: & in hoc libro legit, ut sciat,
sed potius ipsa ejus præscientia de illis, quæ falli non
possunt, liber est vita, in quo sunt scripti, id est, præ-
ogniti. Sumit ergo prædestinationem pro præ-
scientia, & quidem pro scientia consequente
prædestinationis formaliter rationem, nimis
pro præscientia absoluta. Distinguuntur ergo
(concludit Theod.) liber vita à prædestina-
tione formaliter sumpta.

Quid igitur ad rationem Felicis? Respondeo
eandem notitiam posse esse & actum legendi,
& librum, sive repræsentans id, quod seire vo-
lumus; si enim species exprefla alieujus rei est
formalis imago objecti, & simul notitia ejusdem
ita ut in ipsa specie homo, quasi per noti-
tiam, quæ est ipsa species, cognoscat objectum,
sive rem repræsentatam, & legat illam quasi in
libro.

Ceterum parum refert ad propositam diffi-
cultatem, id est, ad explicationem dictarum
Scripturarum, quæ significant, aliquem posse
deleri de libro vita, sive dixeris, hunc librum
esse actum intellectus, potius notitiam seu præ-
scientiam electorum, vel potius actum voluntati,
potius prædestinationem formaliter sumptu-
am; nam uterque actus certus est, & immuta-
bilis, quomodo ergo fieri potest, ut, qui con-
scriptus est in libro vita, de hoc libro deleatur?
Sic namque illi actus forent incerti, & muta-
biles, ut pater. Respondebat D. Tho. sup. art. 3. a-
liquem in libro vita scriptum secundum quid,
seu secundum præsentem justitiam posse ex illo
deleti; tamen in illo libro scriptum simpliciter,
seu secundum præsentem, & futuram ac-
cepiternam justitiam non posse ex illo deleri,
& sic prædestinatos esse scriptos in libro vita.

Hæc sunt verba D. Tho. loc. cit. in corp. Est
liber vita conscriptio ordinatorum in vitam aeternam.
Ad quam ordinatur aliquis ex duobus, scilicet ex præ-
destinatione divina, & hac ordinatio nunquam defi-
nit, & ex gratia. Quicumque enim gratiam habet, ex
hoc ipso est digna vita aeterna. Et hac ordinatio de-
ficit interdum; quia aliqui ordinati sunt ex gratia
habita ad habendam vitam aeternam, à qua ramen-
descunt per peccatum mortale. Illi igitur, qui sunt

ordinati ad habendum vitam aeternam ex prædesti-
tinatione divina, sunt simpliciter scripti in libro vita,
quia sunt ibi scripti, ut habitari vitam aeternam in
seipso; & isti nonnunquam delentur de libro vita. Sed

*Qui sunt
scripti soli
non ex prædestinatione divina, sed solum ex gratia, quid.*

dicuntur esse scripti in libro vita non simpliciter, sed

secundum quid; quia sunt ibi scripti, ut habeant vi-
tam aeternam non in seipso, sed in sua causa. Et tales
possunt deleri de libro vita, ut deletio non referatur
ad notitiam Dei, quasi Deus aliquid prescas, postea
nescias; sed ad rem suam, quia scilicet Deus scit
aliquem prius ordinari in vitam aeternam, & po-
stea non ordinari, cum deficit à gratia. Ita Doctor
Angelicus. Et optimè, ut notat Smil. sup. nu.
796.

Quàmquam & aliæ sint expositiones dictarum
Scripturarum. Prima: Moylen ibi loqui
non per metaphoram; sed propriè de libro, in
quo scribabantur insignia facta justorum ad
perpetuum eorum memoriam. Et ita etiam qui-
dam exponunt Psalmum citatum. Secunda ex-
positio accipit librum metaphorice pro sci-
entia hominum, quâ æstimabatur Moyles tan-
quam vir magnus & dignus ducatu populi Isra-
ël. Non sunt tamen (prout adverbit Theod.
sup. n. 797.) convenientes expositiones; sed
melius dicta loca intelliguntur de libro meta-
phorice accepto pro scientia, vel decreto Dei.

Et si inferas ergo fuit validè inordinatus af-
fectus Moysis optantis deleri de libro vita po-
tius, quam non ignosceretur à Deo offensa po-
pulo Israël: quippe sensus erit, quod optaverit
privari jure ad beatitudinem, adeoque privari
amicitiâ Dei, quæ est tali juri annexa, qui affec-
tus nullo fine licitus esse potest, eum esse iai-
nicium Dei sit intrinsecus malum. Respondent
aliqui: Moyles indelibera è ex quadam animi
perturbatione id dixisse. Sed hæc responso non
placet Smil. sup. n. 80x. quia, inquit, cùm es-
set Moyses vir sapientissimus, & adimi maximè
moderati, non poterat in tam inordinatum af-
fectum ex animi perturbatione prorumpere.

Aliter ergo respondet hic Auctor cum D.
Aug. q. 147. in Exod. Lyrano, Abulensi & a-
liis scribentibus in illum locum, Moylen non
optasse deleri de libro vita; sed eo loquendi
modo exprimere voluisse, tam esse impossibile,

*Prima Re-
sponso.
Smilung.*

quin speraret, ob preces suas dimittendam esse
populo noxam, ac erat impossibile, ipsum de-
leri de libro vita, & hæc confidentia voluisse
Deum flectere ad misericordiam: quemadmo-
dum & unus amicus alteri diceret: Aut hoc mihi
præstas, aut dele me de numero amicorum tuorum;
certam fiduciam habens, quod hoc secundum
non faceret; adeoque etiam confidens, quod
primum illud ei non denegaret. Ita Theod. Ac-
cipe verba D. Aug. Cum Moyles dicit ad Deum:
Peccor, peccavit populus iste peccatum mag-
num, & fecerunt sibi Deos aureos, & nunc si
quidem remittis illi peccatum illorum, remitte
me: si autem, dele me de libro tuo, quem ser-
pisti. Securus quidem hoc dixit, ut in (alias, à)
consequentibus ratiocinatio concludatur, id est, ut

O 3

quia

quia Deus Moysen non deleret de libro suo, populo peccatum illud remitteret.

154. Eundem sensum habet (auditio Smit. sup.) illud Pauli A postoli ad R.om. 9. v.3. Optabam ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis; si tamen significet, se hoc optasse eo tempore, quo fuerat Christianus, ut intelligunt Origenes, Chrysostomus, Theophylactus, D. Tho. in illum locum. Est autem validus probabilis expositio Hieronymi, Anselmi, Cajetani, loqui Paulum de tempore, quo fuerat Iudeus, quando pro fratribus suis Iudeus ita zelabat paternas traditiones, ut optaret, id est, non curaret, separatus esse a Christo; quam expositionem ex contextu colligere facile est. Nam (ut ait Felix sup. n. 11.) paulo inferius penitens addit: Quoniam tristitia misera magna est, & continuus dolor cordi meo. Sed ne Felix infeliciter legit dictum textu, non enim paulo inferius, sed paulo superius, scilicet n. 2, habentur ista verba. Ast parum refert sine superius, sine inferius, impertinens, inquam, est ad nostrum propositum, id est, non tollitur probabilitas dictae expositionis, sed confirmatur.

155. Porro ad illud Psal. 68. Deleantur de libro viventium &c. Respondeat Felix sup. cum Aug. & Glossa, quod erant aliqui, ut Pharisæi, & nunc delectantur de libro vita.

S. Aug.

Exponentur hac verba Psal. 68. deleantur de libro vita scriptos, de his David ait: Deleantur, id est, innotescat, quod non sunt scripti in libro vita. Sic ille. De verba S. Aug. Enarr. in d. Psal. Isti ergo (reprobos intelligi) quoniam inde delectantur, ubi nunquam scripti sunt? Hoc dictum est secundum spem ipsorum, quia ibi se scriptos putabant.

Quid est, delectantur de libro vita? Et ipsis constet, non illos ibi esse.

Hanc expositionem indicat D. Tho. sup. a. 3. in corp. Respondeo, dicendum, quod quidam dicunt, quia deleri de libro vita nullus potest deleri secundum rei veritatem; potest tamen aliquis deleri secundum opinionem hominum. Est enim consuetum in Scripturis, ut aliquid dicatur fieri, quando innotescit, & secundum hoc aliqui dicuntur esse scripti in libro vita, in quantum homines opinantur, eos ibi scriptos propter presentem justitiam, quam in eis vident. Sed quando apparet vel in hoc faculo, vel in futuro, quod ab hac justitia excedunt, dicuntur inde deleri. Et sic etiam exponitur in Glossa deletio talis super illud Psal. 68. Deleantur de libro viventium.

156. Ceterum contra communem expositionem, quam sup. adduximus ex D. Tho. ibidem, videatur facere, quod aliqua Scripturae solos salvandos significant esse scriptos in libro vita, ut Danielis 12. v. 1. & 2. Et in tempore illo salvabitur populus tuus, omnis qui inventus fuerit scriptus in libro: & multi de his, qui dormient in terra pulvere, evigilabunt, alii in vitam eternam, & alii in opprobrium, ut videant semper. Item Apocal. 20. & 21. Vide verba sup. Ergo similiter alias Scripturae intelligentiae sunt. Respondeo neg. Consequentiā: nam materia subjecta, scilicet deletio ex libro cogit nos alteri interpretari librum, cum certum sit, ut pater ex antiæditis, neminem salvandorum perire. Fratres (inquit Aug. sup.) non

sic accipere debemus (quod ait Psal. Delanta libro viventium) quod quemquam Deus scribat in libro vita, & delectat illum. Si homo dixit: Quod lepsi scripsi, de titulo, ubi scriptum erat: Rex Iudorum, Deus quemquam scribit, & delectat. Praesens est, prædestinavit omnes ante mundi constitutionem regnatores cum Filio suo in vita eterna. Ergo liber, ex quo aliqui delentur quantum ad rem, & non solum in opinione hominum, nequit accipi pro conscriptione electorum tantum.

Nisi dicere velis, quempian intelligi de libro vita deleri negative, id est, non esse scriptum in illo; sicut aliquando in Scriptura dicitur odio haberi ille, qui non diligitor. Et ita non volunt illæ Scripturæ (inquit Smit. sup. n. 80. 2.) posse aliquem deleri de libro electorum, posito quod eidem inscriptus, sed posse aliquem non esse scriptum in illo; quemadmodum potest quipiam non esse prædestinatus, non tamen potest, quod sit prædestinatus: ob quod in rigore sciendi est illa sententia, que falso referuntur et Aug. Si non es prædestinatus, fac ut prædestinatus, quia illa conjunctio, si, sensum compotum importat. Sic ille.

Ideo vero Scripturæ minantur hominibus: lam deletionem de libro vita, quia in execu-
ne perdet à malitia hominum, quod non sicut
æterno scripti in libro vita, licet prima in scri-
ptio seu negativa reprobatio non pœnit ab illo:
lis: quemadmodum etiam Scriptura horuntur
homines ad bona opera, quia elecio in execu-
tione pœnit ab illis, licet prima elecio non
pœnit. Hinc Apost. 1. Cor. 9. v. 27. Cogita, in-
quit, corpus meum, & in servitatem redigo ne fornicem
cum aliis prædicaverim, ipse reprobos officiar. Et 2.
Petr. 1. v. 10. scriptum est: Quapropter fratres magi-
satagite, ut per bona opera certam vestram vocacionem
& electionem faciatis. Deinde Ecclesia in Can-
one Missæ orat, ut Deus nos jubeat in electo-
ruru suorum gregie numerari.

Eccc multiplex expolitio eorumdem verbo-
rum. D. Thomas sup. improbat expositionem
Aug. Quia, inquit, non deleri de libro vita, posuit
inter præmia justitiam, secundum illud apoc. 3. Quod
vicerit, sic vestitur vestimentis albis, & non de-
lebo nomen ejus de libro vita; quod autem sar-
ctis remittitur, non est solum in hominum opinio-
ne. Sic Doct. Angel. Ast nunquid hic promittit
sola non deletione in hominum opinione? Cla-
rum est, quod non, nam dicitur: Sic vestitur
vestimentis albis, & d. verbis: Non delebo &c. imme-
diatè subjungitur: Et confitebor nomen ejus caro
Patre meo, & coram Angelis ejus. Promittitur ergo
non deletione quantum ad rem, sive conser-
tio æternæ gloriae.

Si inferas: ergo etiam deleri de libro vita, quod
Scriptura hominibus minatur in peccatum, eos gen-
erum, sed etiam in rei veritate. Respondeo argu-
negando Consequentiā. Disparitas peritus ex
subjecta materia, nam in rei veritate deleri non
potest de libro vita, intelligendo per hunc lib-
rum conscriptione electorum seu salvandorum;
potest autem intelligi non deletione in rei veritate.
Quod

Quinimò, dicit aliquis, etiam deletio potest intelligi in rei veritate; deletio, inquam, secundum præsentem justitiam, ut audiimus ex D. Thoma sup. Atque hic intellectus magis placet nostro Theodoro sup. ubi ad argumentum in oppositum respondeat: Scripturam aliquid loqui simpliciter, seu ab illo alia expositione & declaratione, de scriptis in libro vita, & in loqui de solis salvandis; aliquando seipsum explicare, quod loquatur de scriptis delebiliter, & tunc de scriptis secundum quid, seu secundum præsentem justitiam intelligi debere. Sic illa. Quàmquam etiam expposito de deletione negativa latius ei placeat. Ego do optionem Lectori meo, eligat, inquam, expositionem, quam maluerit, & non errabit in fide aut bonis moribus; eo semper salvo, ut numerus electorum maneat certus ac immutabilis.

Sed quomodo, inquis, manerit immutabilis, cum Christus loquens Patri suo Joan. 17. v. 12. dicit: *Quos dedisti mihi custodiri, & nemo ex eis periret, nisi filius perditoris.* Ergo aliquis periret ex his, qui dati erant Christo à Patre. Respondeo: hec verba posse intelligi de vocatione Apostolorum, pertinente ad communem providentiam, de qua scriptum est Matth. 20. v. 16. Multi sunt vocati, pauci vero electi. Respondeo 2. particulari. Nisi, ibi non esse exceptivam, sed adversitativam, ut sensus sit: Omnes quos dedisti mihi, custodiri, sed non filium perditoris, quem non dedisti mihi, scilicet illa vocatione, de qua scriptum est Rom. 11. v. 29. *Sine paucitate sunt dona & vocatio Dei.*

Ita etiam sunit illa particula, *Nisi, Apoc. 21. v. 27. Non intrabit in eam aliquid coquinatum, aut abominationem faciens, & mendacium, nisi (id est, sed) qui scripti sunt in libro vita Agni.* Item 4. Reg. 5. v. 17. *Non enim faciet ultra servus tuus holocaustum, aut victimas diis alienis, nisi Dominus, id est, sed Domino.* Igitur neque d. Scriptura Joan. 17. obstat nostra Conclusioni. Et quia aliud non succurrit, quod posset cum fundamento objici, pergo ad alia, & queror primo: utrum homo viator, sine speciali privilegio, sciat se esse scriptum in libro vita, id est, se esse simpliciter de numero electorum. Respondeo.

CONCLUSIO VII.

Librum vita nemo in hac vita legit sine speciali privilegio,

163. *I*de est, nemino, circa speciale revelationem, in hac vita certò confat, an ipse sit simpliciter de numero electorum ad vitam æternam. Est de fide novissime definitum (contra Hæreticos nostri temporis Calvinum, & ejus assertoribus) in Concil. Tridentino Sess. 6. cap. 12. sequens tenor: *Nemo queque quamdiu in hac mortalitate vivitur, de arcana divina prædestinationis mysterio usque adeo presumere debet, ut certus statutus, se omnino esse in numero prædestinationum;*

quasi verum esset, quod justificatus, aut amplius peccare non posse, aut si peccaverit, certam sibi resipicentiam promittere debeat: nam, nisi ex speciali revelatione, sciri non potest, quos Deus sibi elegit, scilicet ad vitam æternam. Et Can. 15. *Si quis item Can. dixerit, hominem renatum, & justificatum, teneri 15. ex fide ad credendum, se certò esse in numero prædestinationum (ad vitam æternam) anathema sit.* Præterea Can. 16. *Si quis magnum illud usque in finem perseverantia donum se certò habitum, absoluta & infallibili certitudine dixerit, nisi hoc ex speciali revelatione didicerit; anathema sit.* Porro uia hoc possit dicere, non potest leire, an sit de numero eorum, quos Deus elegit ad vitam æternam. Quippe scriptum est Matth. 10. v. 22. *Qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit, & non aliis, quantumcumque fuerit iustus, & in justitia profecerit.*

Demus ergo, quod aliquis sciat, se esse justum de praesenti, nunquid id est legit librum vita? Planè secundum quid, juxta doctrinam Quid si a. D. Thomæ, de qua Conclus. præcedens: *secus se esse justus de praesenti.* simpliciter, nisi sciat, se esse justum ex prædestinatione, id est, moriturum in justitia. Et idcirco dixi, nemini certò constare, an sit simpliciter de numero electorum ad vitam æternam. Dixi consilium: *Demus ergo &c. quia & hoc disputatur inter DD. Catholicostan homo possit certò scire, se esse de numero electorum secundum præsentem justitiam, de quo vide Smiss. Sup. n. 8 12. & seqq. non est hujus loci, sed pertinet ad tractatum de Justificatione. Hic tantum querimus; utrum quipiam possit certò scire, se esse de numero electorum secundum sempiternam justitiam, quod afferunt Calvini.*

Negat autem Catholica Ecclesia, testimoniū perhibente Scripturā sacra Ecclesiastē 9. v. 1. & 2. *Nesci homo, utrum amore, an odio dignus sit; sed omnia in futurum servantur incerta.* Et Proverba 8. v. 14. *Beatus homo, qui semper est pavidus.* Item ad Rom. 11. v. 20. *Tu autem fidelis es, noli altum sapere, sed time.* Et ad Philipp. 2. v. 12. *Cum metu & tremore restringat salutem operamini.* At si homo fidelis est modò certus (ut volunt Hæretici) quod sit à Deo dilectus ad æternam beatitudinem, id non servatur incertum in futurum; nec debet pavere, timere, ac tremere de salute sua. Hæc, inquam, omnia non sunt simul cum lectione libri vita, sive eius certitudine ex parte nostra de divina prædestinatione; ergo haec certitudo nullatenus est admittenda.

164. Dico: *Ex parte nostra: nam certitudo ex parte Dei, sive ipsius prædestinationis in se, de qua sup. egimus, optimè cum his Scripturis convenit, ut patet consideranti ea, quæ dicta sunt; nos/ra. atque de hac certitudine intelligenda sunt Scriptura, quæ ex adverso adduci possent. Sed quid ad hæc Hæretici?*

Respondet Calvinus Primò: illa sollicitudine nos liberalitatem Christum. Sed contraria (inquit Smiss. Sup. n. 808.) ergo Paulus Romanos, & Philippienses reducit in sollicitudinem, à qua natura ex Christus Smissus.

165. *Intellige in certitudine ex parte.*

166. *Prima reponit Calvini oppugnat natura ex.*

Christus eos liberavit. Item; si ita est, id sit per fidem; at Scriptura etiam fidelibus illum timorem incelet; in dō solis fidelibus; nam absque fide timor ille salutari haberi non potest; quia damnationis periculum non timet, qui non credit discretionem salvandorum & damnandorum. Sic ille. Responder Calvinus Secundus: Paulum non simplicem securitatem Christianis dissuadere, sed supinam ac solutam earnis securitatem, quæ factum, arrogantiæ, aliorum contemptum secum trahat, humilitatem extinguit, ac reverentiam Dei, acceptaque gratia oblivionem inducat. Probat quia Paulus aliqui Gentiles, qui in Christum crediderant, ideoque vanè gloriabantur, quod Judæi reje-
ctis in eorum locum substituti essent.

170. Verum nec hæc responsu satisfacit. Primo, quia (inquit Theod. Sup.) alia Scriptura ad ductæ non loquuntur ad solos Gentiles. Secundus: quia etsi, Paulus, saltim in Epist. ad Romanos verbis allegatis eos alloquatur; non tamen ob eam rationem eos reprehendit, quod non haberent reverentiam Dei, essent obli-
ti gratiæ Dei, ac per factum & arrogantiam prolapsi in solutam earnis securitatem; hoc enim nulquam eis imponit; sed portius laudat in eadem Epistola fidem & pietatem illorum, ut patet cap. x. sed eos reprehendit, quod Judæos à gratiæ Christi participatione exclusos esse, & illam ad se solos pertinere, persuasum haberent, ideoque despicerent Judæos, & ad hanc persuasionem, & arrogantiam amovendam, salutarem ipsius ineuictum timorem, ne & ipsi excedant à gratia accepta (quod possibile esse supponit) & Judæi per gratiam in locum illorum inferantur. Tertius: quia etiam daretur Calvinus securitatem earnis à Paulo dissuaderi; illam tamen non alia ratione dissuaderet, quam ineuictum timorem excludendi à gratia accepta; adeoque excludendo securitatem simplicem (quam vocat Calvinus) quæ secundum Calviniū & rei veritatem liberat à simplici timore. Hucusque Smising. Et placet, neque habeo quod addam, vel opponam.

171. Sed nunquid ex sola Scriptura probatur veritas nostræ Conclusionis? Minime; sed etiam ex ratione. Et, amabo, quæ illa? Jam sup. eam insinuavi; quia nimur nemo potest esse certus certitudine, cui non potest subesse fallum, se habere donum perseverantie, ut docet Trid. Sess. 6. cap. 13. dicens: Similiter de perseverantie munere, de quo scriptum est (Matth. 10. v. 22.) Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit: quod quidem aliunde haberi non potest, nisi ab eo, qui potens est eum, qui stat, statuere, ut perseveranter stet, & eum, qui cadit, restituere: nemo sibi certi aliquid ab soluta certitudine tollatur. Jam autem ad certitudinem absolutam de salute, necessaria est hæc certitudo de munere perseverantie, ut patet ex Scriptura mox allegata ex Matth. 10.

172. Respondet Calvinus, veros fideles etiam de sua perseverantie certos esse, & qui à fide vi dentur desicere, verè non fuisse fideles: quod

confirmat ex illo 1. Joan. 2. v. 19. Ex nobis permanescunt utique nobiscum. Ubi illud ex nobis, interpretatur idem esse, ac ex vere fide libus. Nunquid secundum mentem D. Augustini? In dō exprimè contra eam. Audi ipsum de Corrept. & Grat. c. 9. Cum filii Dei dicunt de his, qui pereverantur non habuerunt: Ex nobis erunt, sed non erant ex nobis, & addunt: Quid si fuissent ex nobis &c. Quid atiud dicunt nisi non erant filii, etiam quando erant in professione & nomine filiorum: non quis justitiam simulaverunt, sed quia in ea non permaneserunt. Neque enim ait: Nam si fuissent ex nobis, veram, non fidam justitiam tenuissent utique nobiscum: sed, si fuissent, inquit, ex nobis, permanessem, utique nobitem, in bono illos volebat procul dubio permanere.

Consimiliter loquitur lib. Dono perteret. c. 9. alias 8. Ex duobus pīs, cum huic donetur preferentia usque in finē, illi autē non donetur, inferantur. Taliā sunt iudicia Dei. Illud tamen fidelibus debet effici certissimum, quod ex prædestinatis, illū non est. Nam si fuissent ex nobis, ait unus prædestinatus, quid de peccato Domini liberat huc sententiam mansissent utique nobiscum. Quid est quod? Non erant ex nobis; nam si fuissent, mansissent utique nobiscum? Nonne utriusq; à Deo creatus, utriusq; ex Adam nati, utriusq; de terra facti erant ab eo, qui dixit (Ist. 57. v. 16.) Omnes fatus ego feci; unius ejusdemque naturæ anima accipiet. Nonne postrem utriusq; vocari fuerant, & manifesti securi, utriusq; ex iustis iustificati, & p; laevatus regenerationis utriusq; renovati?

Sed si hoc audiret ille, qui sciebat precium dabo, quod dicebat, respondere posset & dicere: Verè sum haec, secundum hæc omnia ex nobis erant, verum manentes secundum aliam quandam discretionem non erant ex nobis, nam si fuissent ex nobis &c. Quem dicit tandem ista discretion? Patent libri Dei, non auctoritatem aspectum. Clamat Scriptura divina, addibimus auditum. Non erant ex eis, quia non erant secundum propositum vocati; non erant in Christo electi ante constitutionē mundi; non erant in eorum consecuti, non erant prædestinati secundum electionem ejus, qui universa operata. Nam si hoc essent, ex illis essent, & cum illis sint in operatione mansissent.

Igitur excessus esse debet, qui non videntur, mentem D. Aug. esse, verè fideles & iustos, sed quod deficere finaliter à fide vel iustitia, & de illis loqui Joannem, quando ait: Ex nobis exierunt, & quando addit: Sed non erant ex nobis, intelligere, eos non fuisse ex prædestinatis; ac per hoc fuisse ex nobis secundum veram fidem & temporalem iustitiam, sed non ex nobis secundum electionem ad vitam æternam. Et latet si sententia Calvini vera foret (quod abit) si queretur manifestè, verè fideles non esse de illis, ut re monendos; quia nec de capessenda vera fide, aut de perseverando in illa, cum dicere possent, se esse certos, quod illam habeant, & quod in illa perseveraturi sint; nec de bonis operibus exercendis, aut malis corrigendis; cum & sine operibus fidem ad justificationem, & malorum opem

operum non imputationem sufficere doceat. Calvinus. At consequens illud, non esse monendos verè fideles, est contra manifestas Scripturas, quæ ferè semper fideles monent, & monendos docent, & contra S. Aug. lib. de Cor. rep. & grat. & lib. de Dono perlever. c. 14. & legg. & alibi passim. Sic argumentatur Smil. sup. n. 809. Et rectè.

Notat etiam n. seq. D. Augustinum in libris suis jam allegatis supponere, quod fideles sint interi de tua salute. Acceperit verba ejus ex cap. 8. de Dono perlever. Hominibus videtur, omnes, qui boni apparent fideles, perseverantiam usque in finem accepere debuissent. Deus autem melius esse judicavit, misericordiam non perseveraturos certo numero sanctorum suorum, ut, quibus non expedit in hujus rei tentatione securitas, non possint esse securi: malos enim à perniciose elatione reprimunt, quod ait ap. (i. Cor. 10. v. 12.) Quapropter qui videbit facie, videat ne eadat. Voluntate autem sua cadit, qui cadit, & voluntate Dei stat, qui stat. Et lib. de Corrept. & grat. c. 13. sic ait: Quis ex multitudine fidelium, quamdiu in hac mortalitate vivitur, in numero prædestinatorum se esse presumat? Quia id occultari opus est in hoc loco, ubi sic cavenda est clatio, ut etiam per satana Angelum, ne extollatur. Tunc colaphizaretur Apostolus. Ac post pauca: Nam propter hujus utilitatem secreti, ne forte quis extollatur; sed omnes, etiam qui bene currunt, timeant, dum occultum est, qui perveniant: propter hujus ergo utilitatem secreti credendum est, quodam de suis perditionis, non accepto dono perseverandi usque in finem, que per dilectionem operatur, incipere vivere, & aliquandiu fideliter ac justè vivere, & postea cadere, neque de hac vita, priusquam hoc ei contingat, auferri.

Hinc fratres Concilii Tridentini, super cum dixi-
lent, omnes homines in Dei auxilio firmissi-
mam spem colloquere ac reponere debere, statim
attingunt. Verum tamen, qui se existimant stare, vi-
dunt ne cadant, & cum timore ac tremore salutem
suum operentur in laboribus, in vigilii, in elemosyniis,
in orationibus & oblationibus, in jejuniis & ca-
ritate formidare enim debent, scientes, quod in
sum gloria, & nondum in gloriam renati sunt &c. Neque huic doctrina obstat, quod ait Paulus
ad Rom. 8. v. 38. Certus sum, quia neque mors, neque
vita &c. poterunt nos separare à Charitate Dei &c.
Nam (inquit Smil. sup. n. 811.) quis dicat, Paulum
ibi voluisse definire, quod omnes, ad quos
scribebat, essent electi, cum forte inter illos
quidam essent reprobi? Solum ergo de se & illis
loquitur in persona electorum, & sensus est, se
certum esse, quod electi non sint separandi à
charitate Christi, quicumque sint illi, licet se &
Romanos ponat gratia exempli; eius veritas
non requiritur. Sic ille.

Quæcum ita sint, merito dicit Ecclesia in
quædam Secreta: Deus, cui soli cognitus est numerus
electorum, in superiora felicitate locandus. Si ergo à
me queritur: utrum prædestinati sint plures,
quam reprobi? Respondeo: hoc soli Deo cogni-
tum est, qui solus tam Angelos, quæcum homines
prædestinavit, & reprobavit: ac nuspian in
Tomus II.

Scriptura determinatum numerum electorum,
vel reproborum revelavit. Unde ergo scire pos-
sumus, an plures sint prædestinati, quæcum repro-
bi? Ne tamen hæc quæstio maneat omnino in-
soluta, dico:

CONCLVSIO VIII.

In libro vitæ major pars Angelo-
rum; minor hominum; maxi-
ma verè fidelium scripta est.

Magnum esse numerum electorum sive Angelorum, sive hominum, constat ex revelatione divina, quæ habetur apud Danielē cap. 7. n. 10. Millia millium ministrabant ei, & decies millies centena millia afferbabant ei. Et Apoc. 7. v. 4. & seqq. Et audiui numerum signato-
rum centum quadraginta quatuor millia signati ex omni tribu filiorum Israël. Ex tribu Iuda duodecim millia signati &c. Post hac vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat ex omnibus Gentibus, & tribubus, & populis, & linguis, stantes ante thronum, & in conspectu Agni, amicti stolis albis, & palma in manibus eorum. Item cap. 9. v. 16. de Angelis dicitur. Et numerus equestris exercitus vi-
ties millies dena millia. Ac denique cap. v. 11. Et vidi & audiui vocem Angelorum multorum &c. & erat numerus eorum millia millium &c. Hoc ergo certum est.

Quod autem plures sint Angeli prædestinati, quæcum reprobati, ut habet prima pars nostra Conclusionis, Scriptura nec ibi, nec alibi ex-
pressè loquitur: eam tamen doctrinam Aliqui colligunt ex illo Apoc. 12. v. 3. & 4. Et visum est a-
liud signum in celo, & ecce draco magnus rufus ha-
bens capita septem, & cornua decem, & in capi-
tibus ejus diademata septem, & cauda ejus trahe-
bat tertiam partem stellarum cœli, & misit eas in
terram. Ubi per draconem intelligent Lucifera-
rum, qui secum traxit, & misit in terram tertiam partem Angelorum. Quæ interpretatio si vera
est, patet manifestè majorem partem Angelorum suisse scriptam in libro vitæ.

Estque hæc sententia D. Tho. i. part. q. 63.
a. 9. in corp. Respondeo, dicendum, quod plures
Angeli permanerunt, quam peccaverunt. Rationem
adit: Quia peccatum est contra naturalem inclina-
tionem. Ea vero, quæ contra naturam sunt, ut in pau-
cioribus accidunt. Natura enim consequitur suum
effectum vel semper, vel ut in pluribus.

Sed contrà: Philosophus 2. Ethic. 6. dicit,
malum esse ut in pluribus, bonus ut in pauci-
oribus. Hæc sunt ejus verba: Præterea peccare
quidem multis modis contingit. Malum enim est in
initiis (ut Pythagorici putant) bonus vero finiti; at rectè
agere unius: quapropter & alterum (scilicet peccare)
facile, & alterum (scilicet rectè agere) difficile est. Solutio D.
Respondet D. Tho. sup. ad primū: Philosophus
loqui quantum ad homines, In quibus, inquit,
malum contingit ex hoc, quod sequuntur bona sensibilia,
qua sunt pluribus nota, deserto bono rationis, quod
paucioribus notum est. In Angelis autem non est nisi
natura intellectus: unde non est similis ratio.

P Igitur

179.
Magnū esse
numerum
electorū pre-
batur ex
Scripta.

180.
Ex quo col-
ligatur pri-
ma pars
Conclus.

181.
Enam docet
S. Tho.

Probatio.

182.
Objecatio ex
Arist.

183. Igitur disparitas inter homines & Angelos est, quod hi in via non habuerint tot & talia impedimenta, quot & qualia habent homines. Et idem, ut habet secunda pars Conclutionis, Minor pars hominum salvatur, tametsi omnes sunt ordinati ad salutem, & habeant auxilia sufficientia ad salutem consequendam, ut superius diffusè probavimus. Porro maximum impedimentum est rebellio appetitus sensitivi, qui, sed quod habeat objecta delectabilia sibi praesentia, efficacius moverit, & mover ad illicita, quam ratio naturalis ad honesta: nam haec, non nisi mediante sensuum operatione, & sub imagine sensibilium potest pro hoc statu objecta sua attingere. Illud autem impedimentum non sicut in Angelis, ut patet. Atque adeo secunda pars Conclu. non repugnat prima, neque ex prima sequitur oppositum secundæ.

184. Favet autem secunda parti Scriptura sacra Matth. 7. v. 13. & 14. Intrare per angustam portam; quia lata porta & spatiosa via est, qua ducit ad perditionem, & multi sunt, qui intrant per eam. Quam angusta porta & arcta via est, qua ducit ad vitam, & pauci sunt qui inveniunt eam. Hinc apud eundem Euangelistam c. 20. n. 16. legitur: Multi sunt vocati, pauci verò electi. Unde hæc pars Conclutionis est de fide. Etiam (inquit Smit. sup. n. 803.) experientia ipsa confirmatur: nam si mundi statum ab eius constitutione ad hæc usque tempora consideremus, reperimus majorem hominum partem in primis non esse fidem ad salutem necessariam consecutos, ut patet sub lege naturæ & scripta, quando totus mundus, præter paucos Patres, & unicum populum Israël, colebat falsos Deos; & sub lege Euangelica quot sunt nationes, quibus lumen fidelis vel non affulit, vel ob earum peccata sublatum est, Paganismo, Mahometismo, vel Hæresi succedente?

185. Deinde ex fidelibus quam pauci sunt, qui rectè vivant, & in statu gratiæ ex hac vita decadant? Adeo ut merito dicatur in Psal. 13. v. 1. Non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. Et Psal. 11. v. 1. Salvum me fac Domine, quoniam deficit sanctus, quoniam diminuita sunt veritates à filiis hominum. Et v. 9. In circuitu (id est, ubique) impii ambulant. Item Ecclesi. c. 1. v. 15. Stultorum infinitus est numerus. Si ergo soli sunt salvandi, qui fidem, & vitam rectam servant usque in finem, ut ex aliis Scripturis notum est, & soli salvandi sunt prædestinati, fit, paucos admodum esse prædestinatos, si cum reprobatorum numero comparentur. Hucusque Theod.

186. Et actutum subjungit: Quod etiam Scriptura variis similitudinibus indicat. Primo, quando ait prædestinatos esse sortem consecutos, ad Ephes. cl. v. 11. In quo etiā & nos sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum ejus. Et ad Coloss. c. 1. v. 12. Gracias agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine. Deinde cum eos comparat racemis, post vindemiam reportis, & olivis, quæ remanserunt, reliquis excaussis ex olea, Micheæ 7. v. 1. Va mihi, quia factus sum, sicut qui colligit in autumno racemos vindemia &c. Et Isaïæ 24. v. 13. Quia hac erunt

in medio terre, in medio populorum: quomodo si poca oliva, quæ remanserunt, excutiantur ex olea, & ceteri, cum fuerit finita vindemia.

Denique (inquit Smit.) dum eos comparat vasis aureis, ad Rom. cap. 6. Sed ego hoc in cap. illam comparationem non reperio. Porro 2. Timoth. 2. v. 20. ita scriptum est: In magna autem domo non solum sunt vasæ aureæ & argenteæ; sed lignea & stœlia; & quadam quidem in bonis, quadam autem in consumptis. Ubi Aliqui per vala aurea & argentea intelligent elector, Alii contradicentibus. Jam autem & sortes (inquit præfatus Auctor) paucis cadunt, & raram post vindemiam paucis & olivæ, reliquis ex olea excaussis, paucæ remanent; & pauca sunt in domo per vala aurea, multa vero stœlia vel æreæ: sic ergo paucos esse electos, multis vero reprobatos, significat Scriptura. Sic ille.

Paucos, inquit, si cum multitudine reprobatorum, ut ipse indicavit D. Auctor, continentur. Alii qui per se etiam multi sunt, ut forte videtur, docuit D. Aug. lib. 2. Operis imperfecti contra Julianum cap. 142. ubi refert Julianum distinxisse, quod Apostolus non solum non postposuit culpe gratiam; verummetam præposuit, & cens, multo in plures abundasse beneficia, quam irepisse dispenderet. Ergo videatur, quod secundum illud dictum Apostoli, plures fuerint electi, quam reprobatis.

Respondet D. Aug. Non dixit Apostolus Paulus: Multo in plures abundasse beneficia, quam irreprobis dispendia. Non hoc dicit; profusus est, si ipse non fallit. Multo magis abundasse gratiam dicit in multis, non in magis multis, sed magis plurimis. In comparatione namque perentiam pauci sunt qui salvantur: sine autem comparatione perunitum & ipsi multi. Quemadmodum, ut idem S. Doctor ait lib. 3. contra Crescon. c. 16. ibi boni verique Christiani, qui per seipso multi sunt, in comparatione malorum falsorumque paucis sunt. Et secundum hoc intelligendum est Christus, quando Lue. 12. vocat salvandos pusillum gem, dicens v. 32. Nolite timere pusillum gemitum complacuit Patri vestro dare vobis regnum. Pusillum, inquam, in comparatione reprobatorum, quod vis in se & per se magnus.

Interrogat quispiam: unde fiat, quod tamen multi pereant, & à fine, ad quem ordinari sunt, non deficient; cum efficacia gratia sit major, quam efficacia naturæ & natura in posterioribus debet esse. Et hoc ait suo ordine: Responder Theod. sup. D. S. Thom. 1. part. q. 23. a. 7. ad 3. & 1. 2. q. 71. 2. 2. ad 3. duplice esse rationem: unam, quod illi finis sit supernaturalis & improprioportiatio humanae virtuti sibi relata, quæ proinde ex cœlo magis inclinatur ad bona inferiora, illaque proficitur, postposito illo fine alteram, quod in homine sit connaturalis pugna inter appetitum sensitivum & rationalem, in qua pugna tanto potentius est sensitivus, quanto magis familiaria sunt homini corporalia & sensibilia; non solum quia omnis cognitio naturalis à sensibilibus incepit, & cum sensibilius imaginatione continuatur, sed etiam quia corporalium & sensibili

ufs; ad sui conseruationem indiger humana
natura.

191. Et quāvis illa impropositio ad finem super-
naturalē suppleatur per gratiam, & ista re-
bellio inferioris appetitus per eandem gratiam
vincatur, si efficacē gratia sit; hæc tamen efficacē
gratia post Adæ lapsum paucis datur. Cuius ul-
terior ratio non alia est, quām beneplacitum
divina voluntatis, quæ eius vult miseretur, &
quem vult inducat; & ideo paucitas salvandorum
in illud inscrutabile beneplacitum, ut
causalē radicalem referenda est cum Apost.
Rom. 9. inquit præfatus Auctor. Ed autem lo-
civ. 15. & seqq. lego sequentia verba: Moysi
unū dicit (Deus) Miserebor cuius misereor, & mi-
sericordiam præfabo, cuius misereor. Igitur nos vo-
lens, neque currentis, sed misericordis est Dei. Dicit
nim scriptura Pharonis; Quia in hoc ipsum excita-
vit, ut ostendam in te virtutem meam, ut annun-
tias nomen meum in universa terra. Ergo eius
vult miseretur, & quem vult inducat.

192. Apotipē ergo D. Aug. sup. Sed quare (inquit)
sunt illi (reprobi) plures, quam illi (prædestinati)
confusa. Vel velle nosse multorum est, nosse autem
vel paucissimum hominum, vel omnino nullorum.
Et lib. de Corrip. & grat. cap. 10. in fine sic
ait: Quod ergo pauci in comparatione pereuntium, in
sue vero numero liberantur malitiæ, gratia sit, gratia
sit, gratia sunt agenda, quia sit, ne quis velut de suis
meritis extollatur, sed omne obstruatur, & qui
gloriantur, in Domino glorietur.

193. Igitur ratio à priori hujus veritatis non est
alii, quām voluntas Dei. Rationem aliquam
congruentia invenio apud D. Aug. de Civit.
lib. 2. cap. 12. ubi sic ait: Quanid magis homo
(primus) fruebatur Deo, tantò majore impietate
debet quod. Denm, & factus est malo dignus aeterno,
qui hoc in se peremis bonus, quod esse aeternum.
Hinc est universa generis humani massa dam-
nata, quoniam qui hoc primitus admisit, cum ea,
que in illo fuerat radicata, sive stirpe punitus est, ut
nullus ab hoc justo debitoque supplicio, nisi miseri-
cordia, & indebita gratia liberetur; atque ita di-
seritur genus humani, ut in quibusdam demonstretur,
quid valeat misericordia gratia, in ceteris
quid justa vindicta In qua propterea mul-
to plures, quam in illa sunt, ut sic ostendatur, quid
omnibus deberetur. Et quod (inquit idem S. Doct.
Enchir. cap. 99.) etiam istos debitum judicium
ducunt, nisi indebita misericordia subveniret.

194. Ait enim, dicit aliquis; cum Deus sit piis-
famus, & misericordia Dei superexalte judi-
cium, ut ai Jacobus Apostolus in sua Epist.
Catholica cap. 2. v. 13. Superexaltat autem mi-
sericordia judicium, quomodo rectè dicitur,
Deus plures per judicium reprobaret, quām
per misericordiam prædestinaret. Responderet
Felix de Prædest. cap. 3. diffic. 2. num. 2. hoc
potius esse venerandum, quam seruantum,
Ne frumento de profundo eatur in profundum, ut
in simili questione ait Scotus 1. dist. 41. q. 1.
num. 13. circa finem, ubi etiam adducit illud
ad Rom. 11. v. 33. O altitudine divitiarum sapientie
& scientie Dei &c. Ad quod (inquit Fran-

çois.) spectat illud D. Aug. Noli cogitare, si non
vis errare.

195. Interim pro nostro captiu (ut ibidem notat
Felix) hujus rei reddi potest aliqua ratio. Pri-
mò; quia, cùm Deus omnibus tribuat auxilia
sufficientia, & non reprobet positivā volun-
tate, nisi post prævia demerita, & cùm vo-
luntas humana magis prona sit ad malum; hinc
est, quod ipsi homines se seducunt; undē
Deum reprobare homines, non est miterior-
diz defectus.

196. Secunda ratio est insinuata ab Aug. Epist.
106. quia prædestinatione est specialis gratia, &
superabundans misericordia, nulli debita; &
ita conveniens est, ut omnibus non confer-
atur, ut constet, quid homo habeat ex se, & ex
gratia Dei: nam si pluribus conferretur, vide-
retur debita, quod attigit Paulus ad Rom. 9.
dicens, Deum reprobasse, ut ostenderet divi-
tias gratiæ in prædestinatione. Ita præfatus Au-
tor. Subscribo verba Apostoli: Quod si Deus
(inquit v. 22.) volens ostendere iram & notam fa-
cere potentiam suam, sustinuit in multa patientia
vasa ira apta in interitum, ut ostenderet divitias
gloria sue in vas a misericordia, qua preparavit in
gloriam. Ecce (inquit Aug. sup.) etiam ratio rad-
ita est homini, quanta debuit homini, si tamen vel
istam capiat, qui pro sui arbitrii libertate infirmitatis
servitute contendit.

197. Quid ergo, inquis, ad illud Jacobi sup. ad-
ducendum ex adverso? Respondeo: tantum pro-
bat, quod in illo iudicio, quo Deus majorem
partem hominum reprobavit, intervenerit mi-
sericordia. Audite Doct. Subtilem 4. dist. 46.
q. 4. n. 17. Dico (inquit ille) quod hujus conclu-
soris, scilicet quod in punitione est misericordia par-
cens, melius fundamentum habetur Iacob. 2. Mi-
sericordia superexaltat iudicium: Quia, sicut di-
ctum est in principio solutionis, quoniam ad aliquod
opus concurrunt plures virtutes, tantum illud est per-
fectius: si ergo iudicium sit a iustitia, & cum hoc
a misericordia, tantum perfectius est; sic autem est,
si infligendo aliquid, quod iustitia dictat infligen-
dam, remittitur aliquid, ad quod misericordia in-
clinat remittendum; & sic iudicium divinum su-
perexaltat misericordia, pro quanto perfectius est ex
misericordia, quam esset ex sola iustitia.

198. Alii exponunt dicta verba, quod misericor-
dia dicatur superexaltare, id est, excedere iudi-
cium, ed quod plus parcat, quam puniat Deus;
& quia in Dei operibus misericordia plus,
quam iustitia eluet. Non dicunt Deum plu-
ribus pareere, sed plus pareere, hoc est, prop-
ter annexam misericordiam bona opera prægredi-
tur supra condignum, & mala punit citra con-
ignum. Atque haec sufficit de secunda parte
Conclusionis. Progrediamur ad tertiam, quæ
non placet Theod. sup. n. 804. ubi ex jam di-
ctis docet, etiam facta comparatione inter ip-
sos homines fideles, minorem illorum partem
esse salvandam. Sic (inquit ille) Gregor. Homil. 19. in Euang. Chrysost. Homil. 65. in
Matth. & Homil. 40. ad populum, Aug. 3.
lib. contra Cresco. cap. 66. & lib. 4. cap. 53.
Tomus II. &

Alia expo-
satio.

An. minor
pars fideli-
tatis
salvetur.
Affirmat
Smisit.

& Alii communiter in illud Matth. Multi sunt vocati, pauci vero electi.

199.

Nostram
Conclus. do-
cet Felix, &
multipliciter
probat.

Conclusionem nostram docet Felix sup.n. 4. cum Aliis, quos citat. Probat autem ex misericordia Dei erga fideles, & ex efficacia Sacramentorum, & aliorum, quae sunt in Ecclesia Dei, & quia multi infantes ante ultum rationis cum Baptismo decidunt. Deinde post adventum Christi per 300. annos Ecclesia Dei mirabiliter floruit & sanctitatem. Denique, quia sunt plures Ecclesiastici & Religiosi, quos terè omnes existimo salvari; & congruentia est, quia plures fuerunt Angeli praedestinati, quam reprobis, & in Collegio Christi solus unus fuit reprobis. Hæc ille de fidelibus generaliter tam parvulus, quam adutus. Nam statim subjungit: Si comparatio fiat inter solos fideles adutus, fatis probabile est, plures esse reprobos, quam praedestinatos. Quod (inquit) suader communis modus vivendi fidelium, & illud Matth. 7. Arcta est via, qua dicit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam. Tremenda sunt verba Chrysostomi Homil. 3. ad Populum: Quot putatis in hac nostra civitate esse, qui salvi sim? Infestum est, quod dicturus sum, dicam tamen: non possent in tot millibus centum inveniri, qui salvantur; imo de eis dubito.

200.

Nihilominus (prosequitur Felix up.) hoc est
valde dubium, ut ipse Chrysostomus Homil.
65. fatetur: Valde timeo, ait, ne major pars fidelium
sit damnatorum, quam praedestinatorum. Nam plura
que adducuntur explicari possunt. Illud Matth.

Exponitur
illud Matth.
Multi sunt
vocati
Ecc.

20. Multi sunt vocati &c. non urget. Nam plures exponunt ly Vocati, de infidelibus, cum Deus illuminet omnem hominem &c. Et licet de fidelibus intelligatur cum D. Greg. Homil. 19. in Euang. tamen ly Pauci vero electi, non dicitur comparatione ad reprobos; sed ad omnes vocatos, ac si dicat: Multi sunt vocati, sed non omnes electi. Ita exposuit Damasc. Ser. de De-
functis.

201.

Item istud
Matth. 3.
area.

Neque illud Matth. 3. de area, quæ est figura Ecclesiæ, in qua paleæ triticum excedunt, urgat: nam per aream, secundum plures, intelliguntur omnes homines; quia ventilo area est judicium finale, quod ad omnes extenditur. Et licet solùm significaret Ecclesiæ, comparatio non sit in numero; sed in eo tantum, quod in Ecclesia sint praedestinati & reprobis. Quod patet; nam in aliis parabolis non fit comparatio in numero, alias in Scriptura ester contradic̄to; nam in parabola de virginibus tot sunt fatus, quot prudentes; & in sagena congregante pīses plures sunt boni, quam mali; & ex invitatis ad nuptias, unus solus fuit exclusus. Heculque Felix, ut ostendat incertitudinem hujus rei.

202.

Sententia
Auctoris,
maximam
partem vero
fidelium esse
praedestina-
tam.

Rogat aliquis, quid ego sentiam. Respondeo: maximam partem vero fidelium scriptam esse in libro vita, quæ est ultima pars Conclusionis nostræ, & satis ex jam dictis à Felice, quem ego intelligo de veris fidelibus seu Christianis, id est, qui intra Ecclesiæ Catholicæ moriuntur: licet enim plurimi eorum saepius mortaliter peccent; tamen saepius etiam resurgent, & ita cadendo & resurgendo vitam transfigurant. Tan-

dem vero in fine pauci sunt, qui per Sacramenta non præparentur ad mortem, & de peccatis doleant, saltem per attritionem; hoc autem faciebat, ut in eo tempore per Sacra menta iulificentur. Et postquam justificari fuerint, faciliter illo parvo tempore perseverate sine novo peccato mortali. Ergo (concludit Suarez de Prædestin. lib. 6. cap. 3. n. 6. in fine) penitus omnibus, verisimile est, plures ex his Christi annis salvari.

Confirmatur ex memorabili facto, quod lo-
gitur in vita cuiusdam ex nostris F. Theodo-
ri à Monasterio, de quo Martyrologium Fran-
cescanum ad diec. 2. Februarii hæc habet: Lo-
ranii in Brabantia B. Theodorici à Monasterio Cen-
sor, eximia sanctitatis viri, qui Zelo regalari
obseruant, & ingenti charitate in succursum pe-
siferis exuberant, gratia nisi acutiorum etiam emittit.
In ejus, inquam, vita ita scribitur: Quam adhuc
autem ac servido animarum Zelo flagravit, vel hor-
um ostendit, quod anno 1489. atrocissimaq[ue]
Bruxellis graffante, solus tristitia duobus militiis
Ecclesiæ Sacramenta ministrait; è quorum nomi-
(nota bene) duos dumtaxat damnatos, unum quid
in mortis articulo desperasset, alterum, quod peccata
Sacerdoti exponere erubueret, confessi revelatione
gnovit. Cæterum si Christianorum seu fidelium
nomine velut intelligere omnes illos, qui no-
mine Christi gloriantur, prefenturque se in
illum credere, eum tamen inter illos multo raro
heretici, ac apostata & schismati, loquendo,
inquam, in hac generalitate, probabile est ma-
jorem esse numerum reproborum. Eiusmodi
heretici & apostata semper fuerunt in magno
numero, qui adjuncto numero impiorum fidelium
male morientium planè excedunt numerum
sanctorum & morientium, inquit Suarez sup.

Et hoc modo intellige omnia, ex quibus (ut
sup. dicebat Smil.) probabiliter colliguntur
Patres, facta & comparatione inter homines fideli-
les, minorem illorum partem esse salvandam
intellige, inquam, de fidelibus generaliter tan-
tae veris, quam falsi. Et sic patet, tertiam partem
nostra Conclusionis, si non certa, saltem pro-
babilem esse; quam propteræ amplectimur,
quia magis faverit misericordia divina, que, li-
cut supra dictum est, superexaltat judicium; Se-
nihil est, quod efficaciter suadet oppotuit.
Porro an plures Angeli sint praedestinati, quod
homines, quis nobis edisseret? Quis sentit de-
terminabit, an plures ex sexu maleullino, quod
ex sexu femineo? Aliqui putant, tot esse homines
praedestinatos, quot Angelos, & plures esse
homines praedestinatos quam domenes dem-
onatus. Vide Conclus. 4.

Felix sup.n. 7, dicit, satis esse probabile, plu-
res feminas salvari; quia (inquit) sunt magis de-
devotæ, juxta illud Ecclesiæ. Intercede pro deo, pro
femineo sexu; & quia viri licentiosius vivunt, &
quia multi viri sine Sacramentis in bellis & in
naupagijs, & in itineribus fluminib. & litora-
num, & in rixis decidunt, quod mulieribus non
contingit. Nihilominus hoc esse dubium,
dicitur, Scotus 2. dist. 20. s. Ad secundum, n. 4.
dicitur.

dicere : & volumus dicere, quod equalis est numerus salvandorum virorum, sicut & mulierum, solutum est argumentum : sed est quod non sunt aequales in numero &c. Melius ad dictas questiones, & similares responderetur, quod sup. dixi: soli Deo cognitus est numerus electorum tam Angelorum,

SECTIO QUARTA .

DE EFFECTIBUS PRÆDESTINATIONIS.

De effectibus prædestinationis non idem sententia Scholastici Doctores: Quidam enim solam gloriam autem esse eius effectum ; Alii solam gratiam ; Quibusdam placet tam gloriam quam gratiam esse effectus ; sed gratiam limitant ad solam justificantem ; denique communis sententia est, & gloriam & gratiam quæcumque, ac omnia Dei beneficia, electis specialiter præparata, quibus ipsi pervenient in vitam æternam, esse prædestinationis effectus. Sed hanc communem sententiam, qua & nobis apparet verior, non eodem modo defendant Auctores, ut ex progressu patet. Dico ego Primo :

CONCLUSIO I.

Generales effectus prædestinationis enumerat Apostolus ad Rom. 8. vocationem, justificationem & glorificationem.

Effectum prædestinationis voto quidquid ab actu prædestinationis oritur, & in tempore ponitur in prædestinatione, sive oriatur à prædestinatione, ut à causa efficiente, ut Quidam docent, sive à causa finali, ut Alii volunt: nam ab utraque causa procedere potest. Ita Felix sup. cap. 5. diffe. 1. n. 1. Hinc decretum dandi gratiam, & alia dona, ad consecutionem gloriae necessaria, etià oriatur ex decreto dandi gloriam, & consequenter dici possit effectus prædestinationis; tamen in præsenti de tali decreto sive effectu non agimus; sed tantum de effectu, qui prædestinatione conferitur in tempore ex vi prædestinationis.

Ex quo patet, vocationem, justificationem, & glorificationem esse veros effectus prædestinationis, juxta illud Rom. 8. v. 29. Nam quos pascit & prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem prædestinavit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos & justificavit: quos autem justificavit, illos & glorificavit. Ergo ex prædestinatione sequitur vocatione, justificatio, & glorificatio, atque in tempore prædestinatione conferuntur. Quidam ergo sint veri effectus prædestinationis? Noli dubitare. Porro nomine glorifica-

tiois intelligitur ipsa gloria assecutio. Nomine justificationis intelligere collationem gratiae habitualis, & donum perseverantie in illa. Non mine vocationis intelliguntur omnia auxilia, quibus Deus hominem excitat tam ad fidem, quam ad justificationem, nec non ad meritum operandum; sive talis votacio sit efficax, sive inefficax: de hac tamen est major difficultas; ut infra patebit.

Quin etiam vocationem efficacem videtur excludere ab effectibus prædestinationis Seraphicus Doctor S. Bonavent. I. dist. 41. a. 1. q. 1. quando in corp. dicit: In prædestinatione tria intelliguntur. Primum est propositum aeternum. Secundum est temporalis gratificatio. Tertium vero excludat vocationem.

Smising:

An S. Bonav. ab ef-
fectibus præde-
stinationis ex-
cludat vo-
cationem.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

nificatur.

Quod per
habitualis, & donum perseverantie in illa. No-

</div